

TARTU ÜLIKOOL
ÕIGUSTEADUSKOND

Peeter P. Mõtsküla

Vaba tarkvara litsentside süsteemiline analüüs

Magistritöö

Juhendaja: prof Heiki Pisuke

Tallinn 2009

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1.Vaba tarkvara litsentside süstemaatika.....	8
1.1.Definitsioonid ja terminoloogia.....	8
1.1.1.Vaba tarkvara (free software).....	8
1.1.2.Avatud lähtekoodiga tarkvara (open source software).....	9
1.1.3.FOSS ja FLOSS ning vabavara (freeware).....	10
1.1.4.Copyleft — vaba kasutamise tagamine.....	11
1.1.5.Litsentside ühilduvus.....	12
1.2.FSF ja OSI kataloogid.....	13
1.3.Normatiiv-funktsionalistlik ja filosoofilis-ajalooline liigitus.....	15
1.4.Litsentside populaarsus.....	17
1.5.Lingvistilis-statistiline liigitus.....	20
1.6.Litsentside valimi koostamine.....	26
2.Vaba tarkvara litsentside terminoloogia ja toimemehhanismid.....	29
2.1.Sissejuhatus teemasse.....	29
2.2.Isikud.....	30
2.2.1.Litsentsilepingu subjektid.....	30
2.2.2.Isikudefinitsioonid litsentsides.....	31
2.2.3.Litsentsiandjad.....	33
2.2.4.Litsentsisaajad ja litsentsi saamiseks õigustatud isikud.....	35
2.2.5.Loometulemuste teed vaba tarkvara kogukondades.....	36
2.3.Esemed.....	37
2.3.1.Autoriõiguse esemed.....	37
2.3.2.Esemete definitsioonid litsentsides.....	40
2.3.3.Esemete piiritlemise vajadus.....	42
2.4.Tehingud.....	43
2.4.1.Vaba tarkvara litsents: luba või leping?.....	43
2.4.2.Litsentsisaajale antavad õigused.....	48

2.4.3.Litsentsisaaja kohustused ja kolmandate isikute õigused.....	52
Kokkuvõte.....	57
Summary.....	60
De lege ferenda.....	63
Allikad.....	lxiv
Kirjandus.....	lxiv
Õigusaktid.....	lxviii
Kohtulahendid.....	lxviii
Tarkvara litsentsid.....	lxix
Lisa 1. Näidisprogrammi täiendamine	lxxii
Lisa 2. Esemete definitsioonid valimis.....	lxxiii

Sissejuhatus

Vaba tarkvara — arvutiprogrammid, mille autorid on andnud igale kasutajale õiguse neid vabalt levitada ja täiendada — on kujunenud tänapäevase infoühiskonna igapäevaelu lahutamatuks, ehkki sageli märkamatuks, osaks.

Seejuures on tegemist nähtusega, mille õiguslik regulatsioon ei ole kaugeltki mitte üheselt selge. Pea kogu maailmas, sealhulgas Eestis ja kogu Euroopa Liidus, kaitsetakse arvutiprogramme kirjandusteostena Berni kirjandus- ja kultuuriteoste kaitse konventsiooni tähenduses. 1979. aastast muutumatuna püsinud konventsioon pärineb ajast, mil mistahes teose puhul võis selle autoreid, tootjaid-levitajaid ja tarbijaid alati selgelt eristada; vaba tarkvara puhul aga ei ole need rollid jäigalt paigas. Arvutiprogrammide autoriõigusliku kaitse üldised põhimõtted on vaba tarkvara puhul kasutatavad vaid üldnormina, kuid vahetult kohaldavateks erinormideks on iga konkreetse kogukonna vajadustest ja eesmärkidest lähtuvalt loodud litsentsid.

Tänapäevani ei ole vaba tarkvara loomise, levitamise ja kasutamise küsimused — vähemalt Eestis — pälvinud ei õigusteadlaste ega praktiseerivate juristide olulist tähelepanu. Ilmselt võib seda huvipuudust selgitada kahe asjaoluga: esiteks ei ole vaba tarkvara ökosüsteem üles ehitatud otsese rahalise kompensatsiooni taotlemisele, mistõttu õiguspraktikutele ei ole olnud olulist materiaalselt motivatsiooni nende küsimustega tegeleda ja teiseks on üks vaba tarkvara litsentside loomise eesmärkidest olnud kogukondliku eneseregulatsiooni võimaldamine ilma institutsionaalse õigussüsteemi poole pöördumata.

Üksikute eranditega (Rosentau 2008 ja 2007, Mõtsküla 2006) on arvutiprogrammide õiguskaitset ajakirjas „Juridica“ põgusalt puudutatud vaid autoriõigust üldisemalt käsitlevates artiklites, mujal meedias on tarkvara kui intellektuaalse omandi objekti kajastatud peamiselt tarkvarapiraatluse ja selle vastase võitluse kontekstis. Väljaspool Eestit on vaba tarkvaraga seotud õigusküsimusi uuritud peamiselt kas [algsete] autorite või [institutsionaalsete] lõppkasutajate positsioonilt, kuid jäetud piisava tähelepanuta rollipiiride „hägusus“ vaba tarkvara kogukondades. Lähtuvalt vaba tarkvara sotsiaalse ja majandusliku mõju kasvust aga on tegemist nähtusega, mida tuleks kindlasti süstemaatiliselt uurima hakata.

Käesoleva uurimistöö põhieesmärk on välja töötada metoodika, mis võimaldaks vaba tarkvara litsentse objektiivsetel alustel süstematiseerida ning hõlbustaks üksikute litsentside toimetehhanismide väljaselgitamist ja erinevate litsentside omavahelist võrdlemist.

Peamiste uurimismeetoditena olen kasutanud lingvistilist ja võrdlevat analüüsi ning kvantitatiivseid ja statistilisi meetodeid.

Kuna vaba tarkvara kogukonnad on oma olemuselt globaalsed¹, autoriõigus põhilise arvutiprogrammide õiguskaitset reguleeriva instituudina aga territoriaalne, tuleb seda valdkonda uurima asudes esmalt määratleda, millistele õigusteoreetilistele alustele töö rajaneb. Teadupärast sai vaba tarkvara liikumine alguse Ameerika Ühendriikides, mille autoriõiguse regulatsiooni aluseks on *copyright*, mitte *droit d'auteur*. Samas kohustab enamik vaba tarkvara litsentsidest teose või algsest teosest tuletatud teoste edastajat kohustusega tunnustada ja tunnustada nii algse autori kui kõigi hilisemate täiendajate autorsust — nõue, mis on sätestatud ka Berni konventsiooni²

---

1 Populaarseimad vaba tarkvara projektid võivad ühendada tuhandeid kaasautoreid kümnetest riikidest ning miljoneid kasutajaid üle kogu maailma. Näiteks Linuxi kernel 2.6.2.4: 1 057 kaasautorit (Corbet+ 2008); Linuxi kernel 2.5.2.5: kaasautorid 34 riigist (Tuomi 2004); Mozilla Firefox: üle 180 miljoni kasutaja rohkem kui 230 riigis (SFx 2008)

2 BERN

artiklis 6bis. Kuna see konventsioon kehtib kogu „Berni universumis”³, kuhu lisaks Eestile kuulub veel 163 riiki⁴, on Eben Moglen leidnud, et parim viis vaba tarkvara litsentside globaalse kehtivuse tagamiseks on rajada nad otse konventsiooni põhjale, vältimaks sõltuvust mistahes üksiku õigussüsteemi kontseptsioonidest ja terminoloogiast⁵.

Samas võib tõusetuda küsimus, miks lähtub käesolevas töös esitatava litsentside terminoloogia ja toimemehhanismide analüüs just kontinentaalse õiguse kategooriatest. Esiteks on minu õigusharidus ja -kogemus omandatud peamiselt Eestis ning teiseks võib eeldada, et sellele tööle tuginevad võimalikud edasised uuringud saavad samuti olema seotud Eestiga, mis teadupärast on kontinentaalse õigussüsteemi osa.

Peamised Eesti Vabariigis arvutiprogrammide õiguskaitset reguleerivad aktid on autoriõiguse seadus ja võlaõigusseadus⁶. Seejuures tulenevad VÕS litsentsilepingute reguleerimise normid Saksa autoriõiguse teooriast, samal ajal kui AutÕS normide loomisel on lähtutud teisest, lihtsamast ja õiguste üleandmisel rohkem lubavast teooriast, millest kummalgi on oma mõisted.⁷ Terminoloogilisest segadusest ei ole täiesti vaba ka käesolev töö, kus mõiste „litsents” tähendab reeglina kas autori poolt antud [tingimuslikku] luba teose kasutamiseks teiste isikute poolt või seda luba [ja neid tingimusi] sisaldavat dokumenti. Litsentsilepingute kontekstis võib „litsents” tähendada nii tüüptingimustega pakkumust lepingu sõlmimiseks kui juba sõlmitud lepingut.

-
- 3 C. Martens. *Next Version of GPL Coming in 2007*. — PC World [online], 04.08.2009. http://www.pcworld.com/article/122123/next_version_of_gpl_coming_in_2007.html (07.05.2009) [Martens 2005]
  - 4 Konventsiooniga on liitunud 164 riiki — http://www.wipo.int/treaties/en/statistics/StatsResults.jsp?treaty_id=15&lang=en (07.05.2009)
  - 5 E. Moglen. *The wording of the changes*. — Presentation at the 3rd International GPLv3 Conference, Barcelona, 22-23.06.2006. <http://fsfe.org/projects/gplv3/barcelona-moglen-transcript.en.html> (10.05.2009) [Moglen 2006]
  - 6 Arvutiprogrammide õiguskaitse põhialuseid Eesti Vabariigis olen käsitlenud artiklis [Mõtsküla 2006], lk 390-391.
  - 7 A. Kalvi. *Autorilepingu uus kuub*. — Juridica 2003/4, lk 259 [Kalvi 2003]

Tulenevalt eestikeelsete varasemate uurimuste nappusest on analüüsitava vaba tarkvara litsentside ja neile kohaldatavate seaduste kõrval peamiseks allikateks erinevate Ameerika ja Euroopa õigusteadlaste ja -praktikute artiklid, uurimused ja raamatud ning Saksamaa kohtute lahendid. Seoses valdkonnaspetsiifilise kirjanduse nappusega Eesti raamatukogudes on enamasti kasutatud allikatest sellised, mis on olnud kättesaadavad ka elektroonilisel kujul. Uurimistö käigus kasutatud allikate koguarv võis hinnanguliselt jääda 150 ja 250 vahele; kirjandusnimistus on loetletud vaid need allikad, millele on töö lõplikus tekstis viidatud.

Töö põhihüpooteesid:

1. Õigustekste, sh vaba tarkvara litsentse, on võimalik tulemuslikult süstematiseerida nende mingite objektiivselt mõõdetavate parameetrite alusel.
2. Vaba tarkvara litsentsid on „normaliseeritavad“, st neid on võimalik teisendada funktsionaalselt ekvivalentsele, kuid standardiseeritud terminoloogia ja struktuuriga kujule.

Uurimustöö koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis analüüsin kõigepealt vaba tarkvara kui kogukondliku loomingu põhiolemust ja vaba tarkvara litsentside erinevaid liigitusi. Seejärel püüan demonstreerida kvantitatiivsete meetodite kasutatavust õigustekstide süstematiseerimise vahendina ning valin välja põhjalikumale uurimisele võetavad litsentsid. Teises peatükis analüüsin valimisse võetud litsentside terminoloogiat ja toimemehhanisme, püüdes leida kinnitust teisele hüpooteesile. Peatüki struktuur lähtub kontinentaalse tsiviilõiguse klassikalisest liigitusest *personae—res—actiones*, mille sisustamisel olen võimalust mööda lähtunud Eestis kehtivast õigusest.

1. Vaba tarkvara litsentside süstemaatika

1.1. Definitsioonid ja terminoloogia

1.1.1. Vaba tarkvara (*free software*)

Mõisted „vaba tarkvara“ ja „avatud lähtekoodiga tarkvara“ tähistavad arvutiprogramme, mille autorid on andnud igähele õiguse seda kasutada, edasi arendada ning nii esialgsel kui täiustatud kujul levitada. McGowan leiab, et küsimus sellest, kas mingi programm on vaba tarkvara või mitte, on „teatavas mõttes õiguslik küsimus“⁸. Kuna see küsimus taandub sisuliselt sellele, kas antud paketi autori(te) kasutatud litsents kvalifitseerub vaba tarkvara litsentsiks või mitte, on minu hinnangul siiski tegemist „igas mõttes õigusliku küsimusega“.

Free Software Foundation (FSF) määratleb vaba tarkvarana tarkvara, mille kasutajaile on tagatud neli põhivabadust:

- ◆ Vabadus programmi mistahes eesmärgil kasutada (vabadus 0).
- ◆ Vabadus uurida, kuidas programm töötab, ja seda oma vajadustele vastavaks kohandada (vabadus 1). Juurdepääs lähtekoodile on selle vabaduse teostamise eeltingimuseks.
- ◆ Vabadus programmi koopiaid levitada, et oma naabrit aidata (vabadus 2).

---

8 D. McGowan. *Legal Aspects of Free and Open Source Software*. — J. Feller (ed.) *Perspectives on Free and Open Source Software*. MIT Press (2009), p 361 [McGowan 2005]

- ◆ Vabadus programmi parendada ning oma täiendusi avalikkusele kättesaadavaks teha, et kogu ühiskond sellest kasu saaks (vabadus 3). Juurdepääs lähtekoodile on selle vabaduse teostamise eeltingimuseks.⁹

1.1.2. Avatud lähtekoodiga tarkvara (*open source software*)

Open Source Initiative (OSI) määratlus on detailsem, loetledes kümme tingimust, millele programm peab vastama, et seda võiks lugeda avatud lähtekoodiga tarkvaraks. Iga tingimuse järel on sulgudes esitatud käesoleva töö autori analüüs OSI definitsiooni vastavusest FSF omale ja vajadusel täiendavad kommentaarid.

1. Vabalt levitatav: programmi koopiat peab olema võimalik vabalt ära anda või müüa (FSF vabadus 2).
2. lähtekood: programmi lähtekood peab olema kas programmiga kaasas või vabalt kättesaadav (FSF vabaduste 1 ja 3 eeldus).
3. Tuletatud teosed: programmi muudatuste levitamine peab olema lubatud (FSF vabadus 3).
4. Algse lähtekoodi terviklus: programmi litsents võib nõuda selle muudatuste levitamist paikadena (FSF seda piirangut ei sea ega välista).
5. Isikute või rühmade diskrimineerimise keeld: litsents peab kehtima kõigile ja igapähele (FSF seda eksplitsiitselt ei nõua, kuid see tuleneb vabadustest 2 ja 3, mille definitsioonid ei piira levitamise adressaatide ringi).
6. Tegevusvaldkondade diskrimineerimise keeld: programmi ärilist kasutamist ei tohi keelata (FSF vabadus 0).
7. Litsentsi levitamine: programmi kasutusõigus peab laienema igapähele, kellele programmi koopia edasi antakse ilma täiendava litsentsilepingu sõlmimist nõudmata (analoogne punkti 5 põhjendusega).

---

⁹ *The Free Software Definition, v 1.77*. Free Software Foundation (2009).
<http://www.fsf.org/licensing/essays/free-sw.html> (27.04.2009) [FSD]

8. Litsents ei tohi olla tootespetsiifiline: programmi ei tohi litsentsida ainult suurema programmikogumi osana (FSF seda eksplitsiitselt ei nõua, kuid see tuleneb kaudselt vabadusest 2, mille definitsioon ei sea täiendavaid tingimusi programmi levitamiseks vajaliku kompleksuse osas).
9. Litsents ei tohi piirata muud tarkvara: programmi litsents ei tohi nõuda, et mistahes muu tarkvara, millega koos seda levitatakse, peab samuti olema avatud lähtekoodiga (FSF seda ei sisalda, kuid ei ole sellega ka vastuolus).
10. Litsents peab olema tehnoloogiliselt neutraalne: keelatud on nõuda *click-wrap*, *shrink-wrap* või mistahes muude salvestusmeediumist sõltuvate litsentsiga nõustumise kinnitamise meetodite kasutamist (FSF seda ei piirangut ei nõua ega luba).¹⁰

Kuigi OSI materjalides ei räägita vabast tarkvarast (*free software*), vaid avatud lähtekoodiga tarkvarast (*open source software*), kirjeldavad nii OSI kui FSF definitsioonid siiski põhimõtteliselt ühesuguste omadustega objekti; küsimus on ennekõike sõnastuses ja rõhuasetuses. Seejuures väärrib eraldi märkimist, et OSI avatud lähtekoodi definitsiooni (*Open Source Definition*) aluseks on Debiani vaba tarkvara juhised (*Debian Free Software Guidelines*), mille autor (Bruce Perens) lahkus OSI-st vaid aasta pärast selle asutamist, kirjutades, et „[termin] ‘avatud lähtekood’ on vähendanud ‘vabas tarkvaras’ sisalduvate vabaduste tähtsust” ning et „Eric Raymond paistab kaotavat oma vaba tarkvara fookust”.¹¹

1.1.3. FOSS ja FLOSS ning vabavara (*freeware*)

Kahe erineva, kuid praktiliselt samatähendusliku termini paralleelkasutusega seotud probleemide vältimiseks on üritatud käiku lasta erinevaid alternatiive, ühendeid ja lühendeid, sh *libre software*, *free/open source software* (F/OSS või FOSS) ja *free/libre/open*

---

10 *The Open Source Definition*. Open Source Initiative. <http://www.opensource.org/docs/osd> (27.04.2009) [OSD]

11 B. Perens. *It's Time to Talk about Free Software Again*. E-kiri meililisti debian-devel@lists.debian.org (17.02.1999) [Perens 1999]

source software (FLOSS). Samas ei ole ükski neist „poliitiliselt korrektsetest“ väljenditest ligilähedaseltki nii populaarne kui „vana kooli“ terminid.¹² Eesti keeles annab Google päringule „vaba tarkvara“ üle 25 tuhande vastuse, „avatud lähtekoodiga tarkvara“, „avatud lähtekoodiga tarkvara“ aga pisut üle 4 tuhande.¹³

Kuna „vaba ja avatud lähtekoodiga tarkvara“ on pikk ja lohisev, isegi erialastes ringkondades mittejuurdunud võõrkeelsed lühendid ei anna edasi termini sisu ning „vaba tarkvara“ on oluliselt suupärasem, kasutab käesoleva töö autor mõistet „vaba tarkvara“ nii *free software* kui *open source software* hõlmava üldmõistena – välja arvatud juhtudel, kui kahe erineva termini kasutamine on vältimatult vajalik.

Ääretult oluline on aga vahet teha vaba tarkvara ja vabavara (*freeware*) vahel. Kui esimene tähistab tarkvara, mida igäüks võib vabalt kasutada, levitada ja muuta, siis teine tähistab tarkvara, mida igäüks võib tasuta kasutada, kuid mille lähtekood ei pruugi olla saadaval ning mille muutmine ja olgu muudetud või muutmata kujul levitamine võib olla keelatud. Samalaadne erinevus on ka „omandusliku“ (*proprietary*) ja „kaubandusliku“ ehk „ärilise“ (*commercial*) tarkvara vahel. Omanduslik tarkvara on mittevaba tarkvara, st tarkvara, mille kasutajad ei tohi seda muuta või levitada. Äriline tarkvara on tarkvara, mille tootja pakub selle kasutusõigust või sellega seotud teenuseid rahalise kompensatsiooni eest. Vaba tarkvara võib olla äriline, kuid ta ei saa olla omanduslik.

1.1.4. Copyleft – vaba kasutamise tagamine

Vabast tarkvarast rääkides ei saa mainimata jätta Richard M. Stallmani loodud mõistet *copyleft*, mis tähendab „üldist meetodit arvutiprogrammi või muu teose vabaks andmiseks tingimusel, et kõik selle muudetud või täiendatud versioonid jää-

---

12 Google otsingud: „free software“ 63,4 miljonit tulemust, „open source software“ 16,7 miljonit tulemust, kõik ülejäänud näited kokku 1,3 miljonit tulemust. Päringud sooritatud aprillis 2009 — PPM

13 Google päringud sooritatud aprillis 2009 — PPM

vad samuti vabadeks”¹⁴ ning mis Euroopa Liidu tarkvara vaba kasutuse litsentsi ees-
tikeelses tekstis on tõlgitud kui „klausel vaba kasutamise tagamise kohta”.¹⁵

Copyleft ei tähenda kõigi vabade programmide ega nende lähtetekstide üldiselt kättesaadavaks tegemist. *Copyleft*i põhimõtteid kandev GNU Üldine Avalik Litsents (GPL) ei pane selle alusel litsentsitavate programmide kasutajaile *kohustust* ei programmi ennast¹⁶ ega sellest tuletatud programme¹⁷ teistega jagada; Debiani kolmest litsentsi vabaduse testist¹⁸ kaks välistavad mistahes litsentsi vabaks litsentsiks kvalifitseerimise, kui see näeb ette kohustuse programmi levitada. Nii võib igaüks, kes kasutab vaba tarkvara oma organisatsiooni sisemiste vajaduste rahuldamiseks, teha oma kasutatavais vabades programmides täiendusi ja parandusi ning — säilitamaks oma konkurentsieelist turul — neid teiste [potentsiaalsete] samalaadse teenuse osutajatega mitte jagada. Kuid niipea kui ta teeb selle tarkvara enda poolt täiustatud versiooni mistahes kolmandale isikule kättesaadavaks, näeb GPL ette, et ta peab programmi koopia saajale kättesaadavaks tegema ka selle lähtetekstid ning et ta ei tohi keelata programmi edasist muutmist ega levitamist.^{19,20}

1.1.5. Litsentside ühilduvus

Kuigi kõik vaba tarkvara litsentsid annavad tarkvara kasutajatele õiguse seda muuta ja täiendada ning teiste tarkvarapakettidega kombineerida, tuleb arendajail arvestada erinevate litsentside tingimuste erinevustega. Näiteks GNU Üldine Avalik Litsents

---

14 *What is Copyleft?* Free Software Foundation. <http://www.fsf.org/licensing/essays/copyleft.html> (27.04.2009) [COPYLEFT]

15 EUPL 1.1, art 5

16 *Frequently Asked Questions about the GNU Licenses*. Free Software Foundation (2008). <http://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.html> (27.04.2009) [FSF 2008]

17 *ibid.*

18 B. A. Pearlmutter et al (2008). *Debian Free Software Guidelines (DFSG), v1.87*. <http://people.debian.org/~bap/dfsg-faq.html> (27.04.2009) [Pearlmutter+ 2008]

19 See ei välista siiski võimalust taotleda algse programmi autorilt litsentsi programmi kasutamiseks muudel kui GPL tingimustel —PPM

20 GPL 3.0 annab kasutajale õiguse edastada kaetud programm isikule, kes tegutseb kasutaja ülesandel ja kellel ei ole õigust programmi ühelegi kolmandale isikule edastada — võimaldamaks näiteks tarkvara „majasiseseks kasutamiseks” tehtavate muudatuste tellimist kasutaja koostööpartnerilt —PPM

näeb ette, et selle litsentsi alusel levitatavas teosest tuletatud teoseid tohib levitada ainult sellesama litsentsi alusel²¹; Mozilla Avalik Litsents nõuab sellega kaetud koodi muudatuste levitamist sama litsentsiga, kuid lubab kaetud koodi (sh selle muudatusi) sisaldavaid suuremaid teoseid levitada teiste litsentsidega tingimusel, et Mozilla litsentsi tingimused oleksid kaetud koodi suhtes jätkuvalt täidetud²².

Litsentsi A loetakse litsentsiga B ühilduvaks, kui kahest või enamast nende litsentsidega kaetud teosest tuletatud teost on võimalik litsentsida litsentsiga B ilma litsentsi A tingimusi rikkumata.

1.2. FSF ja OSI kataloogid

Free Software Foundatioun süstematiseerib tarkvaralitsentse nelja parameetri alusel:

1. kas tegemist on vaba tarkvara litsentsiga, st kas litsents vastab FSF Vaba Tarkvara Definitsiooni tingimustele;
2. kas tegemist on *copyleft*-litsentsiga, st kas litsents tagab tarkvara vaba kasutamise;
3. kas litsents ühildub GNU GPL-iga, st kas selle litsentsiga levitatavat tarkvara on võimalik ära kasutada GPL-iga levitatava tarkvara täiustamiseks või muul põhjusel GPL alla ümber litsentsida; ning
4. kas see tekitab kasutajale [FSF arvates] mingeid praktilisi probleeme.²³

Aprillis 2009 sisaldas FSF litsentside loend 110 tarkvaralitsentsi, sh 43 GPL-ühilduvat vaba tarkvara litsentsi, 39 GPL-mitteühilduvat vaba tarkvara litsentsi ja 28 mittevaba litsentsi. FSF nimekirjas on aga mitmeid küsitavusi. Nii on näiteks GPL2-ühilduv EUPL paigutatud GPL-mitteühilduvate litsentside nimekirja (kuna see ei ühildu

---

21 GPL 3.0, art 4—6

22 MPL 1.1, art 3

23 <http://www.fsf.org/licensing/licenses/> (27.04.2009)

GPL3-ga) ning GPL-ühilduvate litsentside nimekiri sisaldab „Public Domain’i”, mille juures on, tõsi küll, ära märgitud, et rangelt võttes ei ole siiski tegemist litsentsiga. Kuna FSF on oma olemuselt poliitiline organisatsioon, on mõisteta, et nimekiri on „ideoloogiliselt laetud”; samuti tuleb arvestada, et FSF on GPL-i haldaja, peamine propageerija ja aktiivne kasutaja, mistõttu ka vabade litsentside osas on GPL-ühilduvad seatud „võrdsetest võrdsemateks”. Need asjaolud teevad FSF liigituse kasutamise litsentside juriidilise analüüsi alusmaterjalina ebamugavaks, kui mitte võimatuks.

Open Source Initiative litsentside liigitus põhineb aastatel 2004—2006 tegutsenud „litsentside vohamise komitee” soovitusel. Komitee lõppraportis²⁴ ära märgitud 58 litsentsi olid jaotatud seitsmesse kategooriasse: populaarsed ja laialdaselt kasutatavad või tugevate kogukondadega litsentsid; eriotstarbelised litsentsid; populaarsemaid litsentse [sisuliselt] dubleerivad litsentsid; mittetaaskasutatavad litsentsid; muud litsentsid; vananenud (st uuemate versioonidega asendatud, kuid siiski veel kasutusel olevad) litsentsid; ning [autorite poolt] vabatahtlikult kasutuselt kõrvaldatud litsentsid.

Aprillis 2009 sisaldas OSI süstemaatiline kataloog²⁵ 75 vaba tarkvara litsentsi, tähestikuline kataloog²⁶ aga 65. Nimekirjade võrdlemisel selgus, et vananenud ja kasutuselt kõrvaldatud litsentsid on tähestikulisest kataloogist välja jäetud, see-eest on aga viimasesse lisatud Euroopa Liidu tarkvara vaba kasutuse litsents (EURL).

OSI on oma litsentside kataloogi koostamisel üritanud vältida FSF-ile iseloomulikke ideoloogiliselt „laetud” kriteeriume ning keskenduda (tarkvara autorite jaoks) pragmaatilisematele aspektidele. Samas on OSI nimekirja puuduseks asjaolu, et

---

24 L. Majerus et al. *Report of License Proliferation Committee and draft FAQ*. Open Source Initiative (2006). <http://www.opensource.org/proliferation-report> (29.04.2009) [Majerus+ 2006]

25 <http://opensource.org/licenses/category> (29.04.2009)

26 <http://opensource.org/licenses/alphabetical> (29.04.2009)

litsentside liigitamisel ei ole arvestatud nende normatiivse funktsionaalsuse erinevustega.

1.3. Normatiiv-funktsionalistlik ja filosoofilis-ajalooline liigitus

Üks laialdaselt kasutatav meetod vaba tarkvara litsentside süstematiseerimiseks on nende jaotamine perekondadesse lähtuvalt litsentside normatiivsest funktsionaalsusest. Selle meetodi kohaselt jagatakse vaadeldavad vaba tarkvara litsentsid reeglina kolme põhigruppi lähtuvalt sellest, kui tugev on iga üksiku litsentsi *copyleft* ehk klausel vaba kasutuse tagamise kohta. Gruppide nimetused on erinevatel autoritel erinevad; sageli kasutatakse perekondade identifitseerimiseks levinuimate vastavasse rühma kuuluvate litsentside nimetusi või üldkasutatavaid lühendeid. Peamised grupid on:

1. lubavad, *copyleft'ivabad* ehk MIT- või BSD-tüüpi litsentsid;
2. [tugevalt] vastastikused, tugeva *copyleft'iga* ehk GPL-tüüpi litsentsid ja
3. nõrgalt või piiratult vastastikused, nõrga, piiratud või failipõhise *copyleft'iga* ehk LGPL- või MPL-tüüpi litsentsid.

Väärrib märkimist, et normatiiv-funktsionalistliku liigitusega praktiliselt sama tulemuse annab litsentside liigitamine filosoofilisel ja ajaloolisel alusel, mis on omavahel tugevalt seotud.

Vaba tarkvara varaseim kontseptsioon kujunes välja 1980. aastatel Ameerika Ühendriikide tehnoloogiaülikoolides, millest olulisimad olid Kalifornia Ülikooli Berkeley *campus* ehk lihtsalt Berkeley ning Massachusettsi Tehnoloogiainstituut (MIT).

Akadeemilistes ringkondades oli normiks nii oma teadustöö tulemuste publitseerimine kui teiste avaldatud tööde edasiarendamine. See traditsioon tõi kaasa ka ülikoolides toimuva tarkvaraarendustegevuse tulemuste jagamise teiste arendajatega.

Akadeemilist mõtteviisi kandvad MIT ja BSD (Berkeley Software Distribution) litsentsid on vanimad tänaseni kasutatavad vaba tarkvara litsentsid.

1980. aastate lõpus — 1990. aastate alguses sai alguse vaba tarkvara (*free software*) liikumine, mille ideoloogia põhituum on võitlus vaba tarkvara vabaduse säilitamise eest ning tuntuimad kandjad Richard M. Stallman ja Linus Torvalds. Nende suurimateks saavutusteks võib pidada *copyleft*'i põhimõtte ja tänaseks vaieldamatult levinuima vaba tarkvara litsentsi – GNU Üldise Avaliku Litsentsi (GPL) – ning selle alusel levitatava vaba operatsioonisüsteemi Linux loomist.

1990. aastate teisel poolel tõusis päevakorrale vajadus avada vabale tarkvarale üks äriettevõtetesse, mille saavutamiseks võeti kasutusele senisest „poliitiliselt korrektsem“ retoorika (nt „avatud lähtekoodiga tarkvara“, mitte „vaba tarkvara“) ja piiratum ehk nõrgem *copyleft*, mis kajastub Mozilla avalikus litsentsis (MPL): minu loodud kood ja selle mistahes muudatused peavad vabaks jääma; kui te sellega teisi programme liidate, on nende litsentsitingimused teie oma otsustada.

Nagu näha, on filosoofilis-ajaloolise kolmikjaotuse (akadeemiline vabadus — vaba tarkvara — äri kasutatavus) tulemus sisuliselt ligilähedane eelpool kirjeldatud normatiiv-funktsionalistliku liigitusega.

Erinevad autorid kasutavad ka nende liigitusaluste puhul erinevat hulka kategooriaid. Näiteks Välimäki liigitab vaba tarkvara litsentsid ajaloolise päritolu alusel neljaks — GNU, akadeemilised, kogukondlikud ja korporatiivlitsentsid²⁷, kusjuures kahe viimase rühma vahel olulisi funktsionaalseid erinevusi ei esine.

---

27 M. Välimäki. *The Rise of Open Source Licensing : A Challenge to the Use of Intellectual Property in the Software Industry*. Turre Publishing (2005), p 117 [Välimäki 2005]

1.4. Litsentside populaarsus

OSI „litsentside vohamise komitee“ lõppraportis²⁸ on populaarsete ja laialdaselt kasutatavate või tugevate kogukondadega litsentsidena loetletud 9 litsentsi (Apache, BSD, GPL, LGPL, MIT, MPL, CDDL, CPL ja EPL). 2009. aasta kevadel sisaldab OSI litsentside kataloog selles kategoorias neid samu litsentse, kuid BSD, GPL ja LGPL puhul on ära märgitud kaks erinevat versiooni.

Google'i vaba tarkvara projektide majutuskeskkond Google Code võimaldab projekti algatajal valida samuti 9 litsentsi vahel, kusjuures OSI populaarsetele litsentsidele on lisatud (peamiselt Perl'i kogukonnas kasutatav) Artistic/GPL kaksiklitsents, GPL versioonid 2.0 ja 3.0 on eraldi välja toodud ning nimekirjast on välja jäetud CDDL ja CPL. Kaks aastat pärast Google Code'i käivitamist oli seal majutatavate projektide arv kasvanud pea 100 tuhandeni ning litsentside „edetabelit“ juhtis GPL (versioonid 2 ja 3 kokku 42,6% projektidest), millele järgnesid Apache (25,8%), MIT, BSD ja LGPL (igauks umbes 8%), Artistic (3,5%) ja MPL (2,7%).²⁹

FLOSSmole projekti andmetel³⁰ oli 2009. aasta aprillis GPL kõigi versioonide summaarne osakaal ligi 140 tuhande SourceForge.net keskkonnas arendatava projekti hulgas 61,7%. Esikümnesse mahtusid konkreetselt määratletud vaba tarkvara litsentside kõrval ka „üldisesse kasutusse antud tarkvara“ „muu litsents“. GPL oli 2009. aasta mai alguses 55,4 protsendiga enimkasutatav litsents ka rohkem kui 185 tuhandet vaba tarkvara projekti sisaldava Black Duck Software KnowledgeBase andmetel³¹; sellesse edetabelisse mahtus ka Code Project Open License, mida ei OSI ega FSF vaba tarkvara litsentsina ei tunnusta.

---

28 Majerus+ 2006

29 G. Stein. *Standing Against License Proliferation*. Google Open Source Blog (28.05.2008). <http://googleopensource.blogspot.com/2008/05/standing-against-license-proliferation.html> (03.05.2009) [Stein 2008]

30 *SourceForge.net Raw License Data, April 2009*. FLOSSmole Project. <http://ossmole.sourceforge.net> (03.05.2009) [FLOSSmole 2009]

31 *Open Source Resource Center*. Black Duck Software. <http://www.blackducksoftware.com/oss> (03.05.2009) [OSRC]

koht	Google Code (n ≈ 100 000)		SourceForge.net (n = 139 818)		Black Duck (n > 185 000)	
	litsents	osakaal	litsents	osakaal	litsents	osakaal
1	GPL	42.6%	GPL	61.7%	GPL	55.4%
2	Apache	25.8%	LGPL	10.7%	LGPL	10.1%
3	MIT	8%	BSD	6.7%	Artistic	8.8%
4	BSD	8%	üldkasutatav	3.7%	BSD	6.3%
5	LGPL	8%	Apache	3.0%	Apache	3.8%
6	Artistic	3.5%	MIT	2.6%	MIT	3.6%
7	MPL	2.7%	AFL	1.7%	CPOL	3.5%
8	—	—	Artistic	1.1%	MPL	1.3%
9	—	—	muu litsents	1.1%	MsPL	0.9%
10	—	—	MPL	1.0%	CPL	0.6%

Tabel 1. Enimkasutatavad litsentsid Google Code, SourceForge.Net ja Black Duck Knowledgebase andmetel

Kõigis tabelites on esikohal maailma populaarseim vaba tarkvara litsents, GNU GPL, millega on FSF hinnangul kaetud kuni kolmveerand kõigist vaba tarkvara projektidest³². Ülejäänud litsentside „turuosade“ kindlaksmääramine aga ei ole triviaalne ülesanne, kuna projektid on hajutatud paljude erinevate majutuskeskkondade vahel ning avalikult kättesaadav statistika nende kohta puudub. Samuti tuleb arvestada, et projektid võivad olla väga erinevad nii lähtekoodi ridade, kasutajate kui kaasautorite arvult.

Black Duck Software hinnangul³³ kuluks nende teadmusbasi dubleerimiseks mitu aastat ja miljoneid dollareid; Deshpande ja Riehle on leidnud³⁴, et enamus varasemaist uuringutest on keskendunud vaid üksikutele valitud projektidele. Seega ei ole statistiliselt usaldusväärse ülevaate loomine vaba tarkvara ökosüsteemist ei ole käesoleva töö raames mõistlikult võimalik.

Kolme eelkäsitatud allika andmete summeerimisel saadud enimkasutatavate litsentside pingerea esikümme, mis katab 92,2% vaadeldud allikais sisalduvast ligikaudu 425 tuhandest projektist, on esitatud järgnevas tabelis.

32 FSF releases the GNU General Public License, version 3. Free Software Foundation (29.06.2007). http://www.fsf.org/news/gplv3_launched (03.05.2009) [FSF 2007]

33 Black Duck Knowledgebase Datasheet. Black Duck Software (2009), p 1 [Black Duck 2009]

34 A. Deshpande, D. Riehle. *The Total Growth of Open Source* — Proceedings of the Fourth Conference on Open Source Systems (OSS 2008). Springer Verlag (2008), p 198 [Deshpande+ 2008]

nr litsents	osakaal	kokku
1 GNU General Public License (versioonid 2.0 ja 3.0)	54.4%	54.4%
2 GNU Library / Lesser GPL (versioonid 2.1 ja 3.0)	9.8%	64.2%
3 Apache License (versioon 2.0)	8.7%	72.9%
4 BSD License (uus ja lihtsustatud)	6.8%	79.7%
5 Artistic License (versioon 2.0)	5.0%	84.7%
6 MIT License	4.3%	89.0%
7 Mozilla Public License (versioon 1.1)	1.5%	90.5%
8 Academic Free License (version 3.0)	0.7%	91.2%
9 Common Public License (versioon 1.0)	0.6%	91.8%
10 Microsoft Public License	0.4%	92.2%

Tabel 2. Populaarseimad vaba tarkvara litsentsid (n ≈ 425 000)

Kuna Black Duck'i andmed pärinevad erinevatest avalikult kättesaadavaist allikaist, mille hulka tõenäoliselt kuuluvad ka Sourceforge.net ja Google Code, on mitmed projektid koondtabelis arvestatud kaks korda. Samuti tuleb arvestada, et Steini (2008) andmed ei kata kõiki Google Code'i „lubatud litsentse“. Seega on esitatud edetabel parimal juhul indikatiivne.

Teine võimalus litsentside tuntuse hindamiseks on uurida, kui palju neile internetis viidatakse. Tabelis 3 on kokkuvõtlikult esitatud töös põhjalikumalt uuritavate litsentside³⁵ kohta esitatud Google otsingupäringute tulemused tuhandetes.

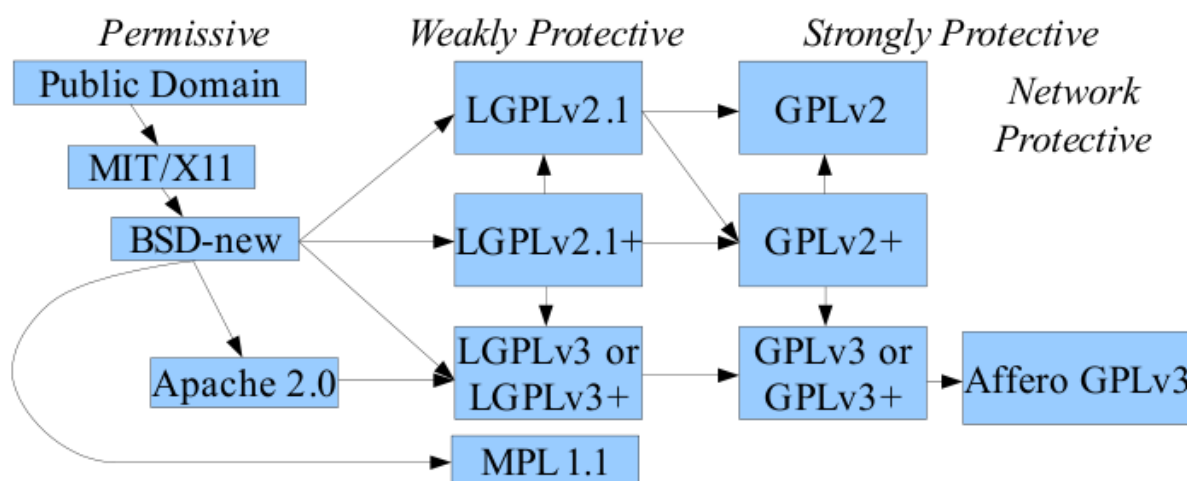
Google otsing	vastuseid x 1000
"GNU General Public License"	7 860
"GNU Lesser General Public License"	2 360
"Apache License"	1 840
"BSD License"	1 790
"MIT License"	1 160
"Mozilla Public License"	1 150
"Artistic License"	1 100
"GNU Affero General Public License"	363
"Common Public License"	363
"Academic Free License"	317
"Microsoft Public License"	109
"European Union Public License"	4

Tabel 3. Mõnede litsentside populaarsus Google andmetel

35 Päringud sooritatud 10.05.2009, arvestamata litsentside versiooninumbreid. Valimi koostamise meetodikat vt jaotisest 1.6. —PPM

GPL ülivõimsat juhtpositsiooni on muuhulgas võimalik põhjendada asjaoluga, et tegemist on kõige tugevamalt vastastikuse vaba tarkvara litsentsiga. Kuna GPL ei luba sellega kaetud koodi litsentsimist muude litsentsidega, on GPL-litsentsitud programmi ja mingi muu GPL-ühilduva litsentsiga litsentsitud programmi ühendamisel loodavat tarkvara võimalik litsentsida ainult GPL alusel.

David A. Wheeler on näidanud, et populaarsed litsentsid kalduvad olema ühilduvad³⁶, kusjuures see ühilduvus on ühesuunaline. Seejuures väärrib märkimist, et Mozilla Foundation litsentsis aastatel 2001—2006 läbi viidud hiiglasliku projekti³⁷ käigus kogu oma koodibaasi ümber MPL/LGPL/GPL kolmiklitsentsiga, võimaldamaks Mozilla rakenduste (taas)kasutamist GPL-litsentsitud vaba tarkvara pakettides.

Joonis 1. Vaba tarkvara litsentside ühilduvus (D. A. Wheeler)

1.5. Lingvistilis-statistiline liigitus

Et nii kehtiv õigus kui vaba tarkvara autorite vajadused ja soovid on aja jooksul pidevalt muutunud, on ka vaba tarkvara litsentse täiustatud ja edasi arendatud. Pea kõik vanad kogukonnad on välja töötanud ja kasutusele võtnud oma litsentside uuemad

36 D. A. Wheeler (27.09.2007). *The Free-Libre / Open Source Software (FLOSS) License Slide*.

<http://www.dwheeler.com/essays/floss-license-slide.html> (21.03.2009) [Wheeler 2007]

37 Projekt kestis 4,5 aastat, hõlmas 445 kaasautorit ja puudutas 28 522 faili. — Markham 2006

redaktsioonid (Berkeley muutis oma litsentsi 1999. ja 2008. aastal, GPL värskem versioon on 2007. aastal loodud 3.0 ning MPL kehtiv redaktsioon kannab versiooninumbrit 1.1). Samuti on mitmed kogukonnad olemasolevaid litsentse oma spetsiifilistele vajadustele vastavaks kohendanud. Seepärast leiab mis tahes litsentsikataloogi kallas töötav uurija erinevate litsentside tekstidest märkimisväärseid sarnasusi.

Alustanud OSI alfabeetilises kataloogis sisalduva 66 litsentsi³⁸ analüüsi, seadsin endale vahe-eesmärgiks rühmitada litsentsid mingil objektiivselt põhjendataval alusel. Otsustasin võtta aluseks litsentside ingliskeelsete tekstide sarnasuse, mis — defineerituna kui kahe litsentsi tekstide ühisosa sõnade arvu suhe nende tekstide ühendi sõnade arvu — on objektiivselt mõõdetav suurus.

Litsentside automatiseeritud võrdlemise võimaldamiseks teisendasin esmalt kõik litsentsidokumendid lihtteksti vormingusse, tekitades nii tekstikorpuse kogumahuga 112 160 sõna. Seejärel rakendasin kõigile 4 290 litsentsipaarile tekstide sõna-sõnalt võrdlemiseks kasutatava programmi `wdiff` statistikafunktsiooni, selgitamaks välja ühiste sõnade arvud igas paaris.

```
$ wdiff -123si MPL-1.1.txt CDDL-1.0.txt  
MPL-1.1.txt: 3673 words 1731 47% common 798 21% deleted 1144 31% changed  
CDDL-1.0.txt: 2538 words 1731 68% common 139 5% inserted 668 26% changed
```

Joonis 2. MPL 1.1 ja CDDL 1.0 võrdlemine programmiga wdiff

Iga kahe litsentsi vahelise „kauguse“ defineerisin reaalarvulise suurusena vahemikus nullist (identsed tekstid) üheni (täiesti erinevad tekstid), kasutades selleks valemit

$$kaugus = 1 - \frac{2 \cdot (\text{sõnutekstide ühisosas})}{(\text{sõnu 1. tekstis}) + (\text{sõnu 2. tekstis})} .$$

Näiteks MPL 1.1 ja CDDL 1.0 vaheline kaugus on $1 - \frac{2 \cdot 1731}{3673 + 2538} \approx 0,44$.

---

38 Nagu eelpool märgitud, sisaldab OSI tähestikuline loend 65 litsentsi, kuid üks kataloogi kantud dokument sisaldab endas kahte erinevat litsentsi (uus BSD litsents ja lihtsustatud BSD litsents) — PPM

Vaba tarkvara litsentside süstemaatiline analüüs

Leitud kaugused paigutamis riststabelisse, sortides litsentsid nii veergudes kui ridades vastavalt sõnade arvule litsentsi tekstis, ning tähistades erinevad kaugusvahemikud visuaalse identifitseerimise hõlbustamiseks erinevate taustavärvidega (kuni 0,25: punane, 0,25—0,5: oranž, 0,5—0,75: kollane; üle 0,75: valge).

Table with columns: license, avg diff, and 47 words. The table contains a dense grid of numerical values representing distances between licenses and words, color-coded by range.

Joonis 3. Litsentside vaheliste kauguste esialgne riststabel

Piisab kiirest pilgust tabelile, et märgata mitme suurema litsentsirühma olemasolu. Tabeli vasakus ülänurgas on suur ja hajus kahe „raskuskeskmega” grupp. Tabeli keskosas ja paremas alanurgas on veel vähemalt kaks rühma. Litsentsigruppide selgemaks piiritlemiseks kasutasin klasteranalüüsi meetodit, järjestades litsentsid ridades ja veergudes ümber nii, et sarnased litsentsid asuksid võimalikult lähedastiku.

Microsofti ja Pythoni litsentsipaaride ning OSL kolmiku puhul on nende sisemine lingvistiline lähedus seletatav nende päritoluga ühisest allikast. Educational Community litsents on Apache litsentsi modifikatsioon, mille artiklis 3 sisalduv patendilitsents on viidud vastavusse litsentsi kasutavate hariduskogukondade spetsiifiliste vajadustega³⁹.

Väikeste litsentside „pilve“ suurus on seletatav asjaoluga, et mistahes litsents peab sisaldama teatava hulga tingimusi, vastamaks FSF ja/või OSI vaba tarkvara definitsioonile. Kuigi maailmas on olemas ka „veidra“ sõnastusega litsentse, mis nendele definitsioonidele vastavad⁴⁰, sisaldab suurem osa lühikestest litsentsidest siiski suhteliselt sarnast terminoloogiat. Et tekstid on lühikesed, on ühiste sõnade osakaal neis paratamatult suhteliselt kõrge.

Samas on selles grupis võimalik märgata ka tihedamaid alamrühmi. Mitmed arendajad on juba olemasolevate litsentside üksühese rakendamise asemel töötanud oma projektidele välja uued litsentsid, võttes sageli aluseks mõne olemasolevatest. Näiteks X.Net litsents⁴¹ erineb algupärasest MIT litsentsist⁴² vaid sellele lisatud klausli poolest kohaldatava õiguse valiku kohta (kaugus 0,12).

Teades litsentside vahelisi „kaugusi“, on litsentside vahelised seosed võimalik esitada ka graafiliselt.⁴³ Jooniselt 5 nähtub selgelt, et nii MPL kui CPL rühmades on mõned litsentsid üksteisega väga sarnased.

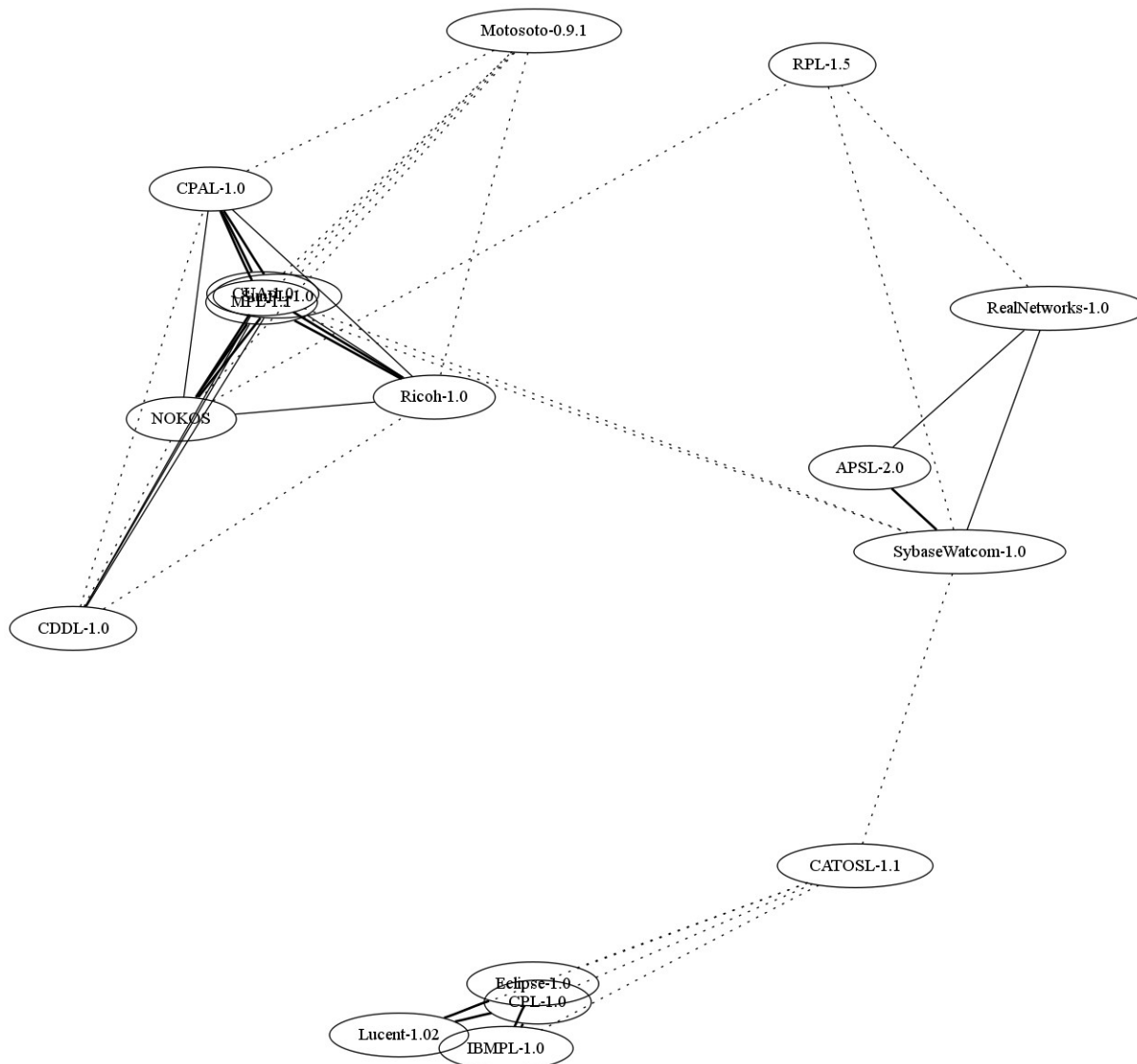
39 EduComm, preamble

40 Tõenäoliselt ekstreemseim näide on Sam Hocevari WTFPL-2, mida FSF loeb GPL-ühilduvaks vaba tarkvara litsentsiks —PPM

41 X.Net

42 MIT

43 Siinkohal tuleb arvestada, et rohkem kui kolme punkti paigutamine tasandile ei pruugi olla võimalik ilma nendevahelisi kaugusi „kohendamata“ —PPM

Joonis 5. Keskmise suurusega litsentside graaf

Léveque ja Ménière⁴⁴ peavad selliste tihedalt seotud litsentsirühmade üheks tekkepõhjuseks litsentside autorite „kuulsusejano“ või soovi anda kogukonnale selge signaal sellest, et litsentsi looja (ettevõtte) loeb end vaba tarkvara aktiivseks toetajaks. Mitmete seni peamiselt omandusliku tarkvaraarendusega tegelenud, kuid mõne oma toote „vabastamist“ kaaluvate ettevõtete juristid on „oma“ litsentside loomise vajadust põhjendanud väitega, et kuigi litsentsi X tingimused on ettevõtte huvidega

---

44 F. Léveque, Y. Ménière. *Copyright versus Patents: the Open Source Software Legal Battle* — Review of Economic Research on Copyright Issues, 2007, vol 4(1), p 38 [Léveque+ 2007]

põhimõtteliselt kooskõlas, ei taha nad lubada olukorra tekkimist, kus ettevõtte ei saa hiljem litsentsi tingimusi ise muuta.⁴⁵

Katz on Creative Commons'i litsentse analüüsid leidnud⁴⁶, et litsentside vahamine võib päädida olukorraga, kus erinevate vabade litsentsidega kaetud teosed asuvad erinevatel „saarekestel” nii, et nende omavaheline kombineerimine osutub legaalselt võimatuks. Et vaba tarkvara ja Creative Commons'i litsentside toimemehhanismid on üldjoontes sarnased, võib „kodukootud” litsentside kasutuselevõtt olgu signaliseerimis- või kaitse-eesmärgil ettevõtte tarkvaratoote „vabastamise” projekti nurjata.

Ka GPL rühmas võib märgata kahe alamrühma olemasolu. 2007. aastal avaldatud GPL 3.0 ei ole litsentsi eelmise, rohkem kui 15 aastat kasutusel olnud versiooni, modifikatsioon, vaid täiesti uus tekst, mille loomisel on arvestatud vajadusega täita kõiki GPL 2.0 nõudeid. Tähelepanuväärseim muudatus on aga tehtud LGPL 3.0 tekstis. Kui LGPL 2.1 koosnes GPL 2.0 tekstist, millesse oli tehtud rida *copyleft*i nõrgendavaid muudatusi (LGPL 2.1 ja GPL 2.0 vaheline kaugus oli 0,50), siis LGPL 3.0 inkorporeerib GPL 3.0 viitamise teel. Sellest tulenevalt on nende litsentside tekstide ühisosa minimaalne (kaugus 0,91) ning keeleliselt on LGPL 3.0-le lähim litsents hoopis Artistic 2.0. Siiski on ka nende litsentside vaheline kaugus niivõrd suur (0,80), et arvestatavast sarnasusest ei ole mõtet rääkida.

1.6. Litsentside valimi koostamine

Mulle teadaolevalt suurim avalikkusele kättesaadav vaba tarkvara litsentside süstemaatiline kataloog on Berliinis tegutseva Institut für Rechtsfragen der Freien und Open Source Software (ifrOSS) litsentsikeskus⁴⁷, mis sisaldas 2009. aasta aprillis 155 vaba tarkvara litsentsi, 22 peaaegu vaba litsentsi (st sellist, mis vastavad enamusele,

45 Allikas: eravestlused nii Eesti kui rahvusvaheliste tarkvaraettevõtete juristidega (2004—2009) --PPM

46 Z. Katz. *Pitfalls of Open Licensing: an Analysis of Creative Commons Licensing* — IDEA: The Intellectual Property Law Review, 2006, Volume 46, Number 3, p 393 [Katz 2006]

47 *Lizenz Center*. Institut für Rechtsfragen der Freien und Open Source Software (ifrOSS). http://www.ifross.de/ifross_html/lizenzcenter.html (29.04.2009) [ifrOSS-LC]

kuid mitte kõigile vaba tarkvara definitsiooni või avatud lähtekoodi definitsiooni nõuetele), 31 avatud sisu litsentsi ja 2 muud mittemateriaalsete kaupade vaba kasutamist võimaldavat litsentsi.

Erinevalt OSI kataloogist sisaldab ifrOSS litsentsikeskus ka litsentside vanu, juba ammu käibelt kõrvaldatud versioone, mistõttu see võiks hästi sobida vaba tarkvara litsentside kujunemist käsitleva uurimustöö algmaterjaliks. Et käesoleva töö eesmärk on uurida täna reaalselt kasutatavaid vaba tarkvara litsentse, võtsin aluseks OSI alfa-beetilise kataloogi, milles esindatud 66 litsentsi moodustavad, nagu eelpool näidatud, 112 160 sõnast koosneva tekstikorpuse.

Kuna selle korpuse täiemahuline võrdlev analüüs ületaks magistritöö ajalised ja mahulised piirid, otsustasin põhjalikumalt uurimida valimit, (1) mis koosneks populaarsetest, laialdaselt kasutatavaist litsentsidest; (2) kus oleks esindatud kõik eelpool käsitletud normatiiv-funktsionaalsed litsentside kategooriad (lubavad, nõrgalt vastastikused ja tugevalt vastastikused litsentsid) ning (3) mis ei sisaldaks objektiivselt sarnaseid (lingvistilis-statistiliselt väga lähedasi) litsentse.

nr lühend	litsents	aasta copyleft
1 MIT	MIT License	1988 puudub
2 BSD	New BSD License	1999 puudub
3 Apache 2.0	Apache License, 2.0	2004 puudub
4 AFL 3.0	Academic Free License, 3.0	2005 puudub
5 LGPL 2.1	GNU Lesser General Public License, 2.1	1999 piiratud
6 MPL 1.1	Mozilla Public License, 1.1	1999 piiratud
7 LGPL 3.0	GNU Lesser General Public License, 3.0	2007 piiratud
8 GPL 2	GNU General Public License, v2	1991 tugev
9 CPL 1.0	Common Public License, 1.0	2001 tugev
10 GPL 3.0	GNU General Public License, 3.0	2007 tugev
11 AGPL 3.0	GNU Affero General Public License, 3.0	2007 tugev
12 EUPL 1.1	European Union Public License, 1.1	2009 tugev
13 Artistic 2.0	Artistic License, 2.0	2006 vaieldav
14 MsPL	Microsoft Public License	2007 vaieldav

Tabel 4. Litsentside valim

Tabelis 4 esitatud valimi moodustamisel võtsin aluseks jaotises eelpool välja toodud enimkasutatavate litsentside pingerea esikümne, millest eemaldasid lihtsustatud BSD

litsentsi kui uuele BSD litsentsile väga sarnase (kaugus 0,02). Täiendavalt lisan valimisse Euroopa Liidu tarkvara vaba kasutuse litsentsi kui Eesti õigusruumis potentsiaalselt erilist huvi pakkuva, ning Affero GPL 3.0 kui GNU litsentsiperekonna värskeima versiooni viimase esindaja. AGPL ja „tavalise“ GPL erinevus on küll väike (kaugus 0,08), kuid AGPL käsitleb üht olulist täiendavat kasutusjuhtu (vaba tarkvara kasutamist üle arvutivõrgu), mida ma ei soovinud hilisemast õiguste ja kohustuste analüüsist välja jätta.

Valimis on esindatud kõik normatiiv-funktsionaalsed litsentsikategooriad; Artistic License ja Microsoft Public License paigutasin „vaieldavasse“ kategooriasse lähtuvalt ifrOSS litsentsikeskuse⁴⁸ struktuurist, kus need kuuluvad põhiliigitust täiendavasse „piiratud valikuvabadusega“ litsentside rühma.

Valimisse võetud 14 dokumendis sisaldub ühtekokku 32 715 (ilma AGPL-ita 27 185) sõna.

---

48 ifrOSS-LC

2. Vaba tarkvara litsentside terminoloogia ja toimemehhanismid

2.1. Sissejuhatus teemasse

Uuritavad litsentsid pärinevad väga erinevate eesmärkidega autoritelt; tekstide vanus varieerub 4 kuust 21 aastani. Seega on ootuspärane, et nii dokumentide struktuur kui kasutatud terminoloogia võib olulisel määral erineda, mistõttu on otstarbekas tekstid edasise analüüsi huvides „normaliseerida“.

Selleks töötasin esmalt läbi valimisse võetud litsentside tekstid, tuvastades nii eksplitsiitselt kui implitsiitselt defineeritud mõisted ja liigitades need kontinentaalse tsiviilõiguse traditsioonilise kolmikjaotuse — *personae, res, actiones* — järgi. Järgnevalt analüüsisin iga mõistegruppi põhjalikumalt, rühmitades erineva sõnastuse, kuid ligilähedase sisuga terminid üldmõistete alla.

Eksplitsiitselt defineerituteks lugesin mõisted, mis on määratletud spetsiaalsetes jaotistes (*'Definitions'*)⁴⁹ või sellistes lausekonstruktsioonides, mille puhul on ilmne, et tegemist on mõiste definitsiooniga (nt *'this software and associated documentation files (the "Software")'*)⁵⁰ või *'"work based on the Program" means either the Program or any derivative work under copyright law'*⁵¹).

Implitsiitselt defineerituteks lugesin mõisted, mis sisalduvad lausekonstruktsioonides, mille puhul on selge, et mõistet kasutatakse teatavas kindlas tähenduses, kuid

---

49 Spetsiaalne definitsioonide jaotis sisaldub 8 litsentsis 14-st (MPL 1.1, CPL 1.0, Apache 2.0, Artistic 2.0, GPL 3.0, AGPL 3.0, MsPL ja EUPL 1.1) —PPM

50 MIT

51 GPL 2

mille struktuur ei sisalda mõiste otsesest määratlust (nt *'This software is provided by the copyright holders and contributors'*⁵²).

2.2. Isikud

2.2.1. Litsentsilepingu subjektid

Eesti õiguses on litsentsilepingu subjektid defineeritud völaõigusseaduses⁵³, mille § 368 kohaselt on litsentsileping kahepoolne tehing, mille pooled on litsentsiandja ja litsentsisaaja. Autoriõiguse seaduse⁵⁴ § 47 kohaselt võib litsentsisaaja anda kolmandatele isikutele all-litsentse ainult autori eelneval nõusolekul.

Seoses litsentsilepingu kahepoolsusega Eesti õiguses (ja mitte ainult sellega) tekib vaba tarkvara litsentside tõlgendamisel kohe rida probleeme, millest väikseim ei ole kindlasti asjaolu, et vaba tarkvara võib igauks (litsentsis sätestatud tingimustel) täiendada ja edasi arendada. Nii võib tekkida olukord, kus kaks või enam isikut on vastastikku nii litsentsiandjateks kui -saajateks.

Et mingi litsents saaks üldse kvalifitseeruda vaba tarkvara litsentsiks, peab see rahuldama FSF vaba tarkvara definitsiooni⁵⁵ või OSI avatud lähtekoodi definitsiooni⁵⁶ nõudeid. FSF vabadus 2 ja OSI tingimus 1 näevad ette, et sellist tarkvara peab olema võimalik vabalt levitada. Nii on igal autoril, kes otsustab oma programmi mõne vaba tarkvara litsentsiga levitama hakata, põhimõtteliselt kaks võimalust — ta kas annab igale oma programmi kasutajale loa anda all-litsentse kõigile kolmandatele isikutele või kohustub andma litsentsi igauhele, kellele tema programm edasi antakse.

Völaõigusseadus⁵⁷ defineerib lepingu kolmanda isiku kasuks kui lepingu, milles on ette nähtud või mille alusel tekkinud völasuhte olemusest tuleneb, et kohustus tuleb

---

52 BSD

53 VÖS

54 AutÖS

55 FSD

56 OSD

57 VÖS § 80

võlausaldaja asemel täita kolmandale isikule. Seega võib väita, et kõik vaba tarkvara litsentsid on lepingud kolmanda isiku kasuks ning et igas sellises litsentsis peaks (eksplitsiitselt või implitsiitselt) olema määratud vähemalt kolm isikute rühma — litsentsiandjad, litsentsisaajad ja litsentsi või all-litsentsi saamiseks õigustatud isikud.

Lihtsustatult võib seda mudelit kirjeldada „õiguste jõena”, mille keskel seisab litsentsisaaja, kellest ülesvoolu jääb litsentsiandja (või litsentsiandjad) ja allavoolu litsentsi või all-litsentsi saamiseks õigustatud isikud. Seejuures jääb pilt — ühe erandiga — muutumatuks sõltumata sellest, milline konkreetne isik pildi keskmesse asetatakse.

2.2.2. Isikudefinitioonid litsentsides

Valimis tervikuna on defineeritud 18 isikut, kellest enimmaitud on „you” ja „contributor”, mis mõlemad esinevad 9 litsentsis 12-st⁵⁸ ning millele järgnevad „copyright holder” ja „recipient”. Isikudefinitioonide esinemissagedus on näidatud tabelis 5.

Analüüsides defineeritud isikute rolle litsentsitekstides võib moodustada kolm gruppi. Esimesse kuuluvad isikud, kes on tarkvara litsentsilepingus õigustatud või kohustatud isikuteks — autoriõiguste valdajad, kaasautorid, litsentsi ja all-litsentside saajad. Seda — litsentsilepingu subjektide — gruppi analüüsin hiljem põhjalikumalt.

Teine grupp moodustub seoses litsentsi kui teose kasutusõigustega. Viies litsentsis⁵⁹ sisaldub klausel, mis sõnaselgelt lubab igäühel („everyone”) selle litsentsi teksti reprodutseerida ja levitada. CPL 1.0 defineerib lepingu hoidja („agreement steward”) kui isiku, kellel on ainuõigus publitseerida selle lepingu uusi versioone.⁶⁰ Kuigi teistes

---

58 Isikute analüüsist jätsin välja AGPL 3.0, mille sõnastus, arvestamata üht lisatingimust, on praktiliselt identne GPL 3.0 omaga, ja LGPL 3.0 millesse GPL 3.0 on inkorporeeritud viitamise teel. —PPM

59 LGPL 2.1, GPL 2, CPL 1.0, GPL 3.0, Artistic 2.0

60 CPL 1.0, art 7

uuritud litsentsides sellist rollipõhist definitsiooni ei sisaldu, on samasuguse õiguse kandja veel seitsmes litsentsis⁶¹ nimeliselt välja toodud.

isik	n
you	9
contributor	9
copyright holder	7
recipient	7
licensor	6
everyone	5
licensee	4
any other party who may modify and/or redistribute the program	2
agreement steward	1
any other party who modifies and/or conveys the program	1
any person obtaining a copy of ... the „software“	1
commercial contributor	1
copyright owner	1
distributor of covered code	1
indemnified contributor	1
initial developer	1
legal entity	1
participant	1
person who has received the work from the licensee	1

Tabel 5. Isikute esinemissagedus vähendatud valimis

Kolmas rühm sisaldab ühtainust isikut — „*legal entity*“, mis on eraldi defineeritud vaid Apache litsentsis, kus seda kasutatakse, käsitlemaks ettevõtete kontserni litsentsilepingus ühe isikuna.⁶² MPL ja AFL tekstides paiknevad samasisulised klauslid „*you*“ definitsiooni sees. „*Legal entity*“ ei omanda Apache litsentsis iseseisvalt õigusi ega kannu kohustusi; tegemist on abistava mõistega, mida kasutatakse vaid litsentsisaaja („*you*“) ja kaasautori („*contributor*“) defineerimisel.

---

61 AFL 3.0, LGPL 2.1, MPL 1.1, GPL 2, GPL 3.0, EUPL 1.1, Artistic 2.0 (ning lisaks neile ka käesolevas jaotises mittekäsitletavat AGPL 3.0 ja LGPL 3.0).

62 Apache 2.0, art 1

2.2.3. Litsentsiandjad

Erandlikus staatuses on algne autor (käesolevas töös edaspidi „looja”⁶³), kes on otsustanud rakendada mõnd vaba tarkvara litsentsi oma täiesti originaalsele teosele: tema on „allikas”, millest ülesvoolu ei ole mitte midagi. Uuritud litsentsides on looja tähistamiseks kõige sagedamini kasutatud mõisteid „*copyright holder*” (7 juhul) ja „*licensor*” (6).

isik	MIT	BSD new	Apache 2.0	AFL 3.0	LGPL 2.1	MPL 1.1	GPL 2	CPL 1.0	GPL 3.0	EUPL 1.1	Artistic 2.0	MsPL	n
copyright holder	x	x			x		x		x	x	x		7
licensor			x	x	x		x		x	x			6
copyright owner			x										1
initial developer						x							1
(initial) contributor								x					1

Tabel 6. Algse autori tähistamiseks kasutatud mõisted

CPL 1.0 loojat eraldi isikuna eksplitsiitselt ei defineeri (selles litsentsis on kõik osalejad tähistatud sõnaga „*contributor*”), kuid litsentsi artiklis 1.a) on algse osaleja („*initial contributor*”) panus kirjeldatud teistest erinevalt. Väärrib märkimist, et Microsoft Public License on ainus valimisse pääsenud litsents, mis ei tõsta loojat (teiste) osalejate hulgast mingilgi viisil esile.

Osalejate kohta kasutatavaid erinevaid termineid on vähem („*contributor*” esineb 9 litsentsis ning lisaks sellele on mõnedes litsentsides kasutatud seda kitsendavaid või hõlmavaid lisatermineid), kuid see-eest sisustatakse seda mõistet erinevais litsentsides vägagi erinevalt.

63 Kuna vaba tarkvara litsentsilepingutes mainitud isikud ei pruugi olla üksüheses vastavuses võlaja autoriõiguses nimetatud isikutega, võtsin käesolevas töös nende nimetamiseks kasutusele olemasolevate eestikeelsete õigusterminitega mittekattuvad nimetused —PPM

MPL 1.1 teeb selget vahet looja („*initial developer*”)⁶⁴ ja osalejate („*contributor*”)⁶⁵ vahel, tuues sisse ka neid mõlemat hõlmava üldmõiste „*participant*”⁶⁶. CPL 1.0 definitsioon⁶⁷ hõlmab lisaks autorile ja osalejatele igauht, kes programmi levitab; lisaks on selles litsentsis defineeritud ka „*commercial contributor*”, kes levitab teost või teosest tuletatud teost ärielistel alustel ja „*indemnified contributor*”, keda *commercial contributor* kohustub kaitsma ärielistest levitamisest tuleneda võiva vastutuse eest.

GPL 3.0 ja selle sõsarlitsentsides kasutatakse mõistet „*contributor*” ainult patentide kontekstis⁶⁸; FSF ideoloogia järgi on iga tarkvara kasutaja potentsiaalne osaleja ning GPL 3.0 litsentside „*you*” definitsioon⁶⁹ hõlmab kõiki litsentsisaajaid.

Apache ja Artistic litsentside, mis teatud juhtudel lubavad levitada nendega kaetud teostest tuletatud teoseid ka teistsugustel litsentsitingimustel, kontekstis tähendab „*contributor*” vaid sellised osalejaid, kes on oma kaastöö loojale kättesaadavaks teinud eesmärgiga see teosesse kaasata ning kelle panuse looja on vastu võtnud.^{70 71}

Nagu näha, võib „*contributor*” tähendada vähemalt nelja erineval viisil tegutsevat või tegutsema õigustatud isikut. Käesolevas töös nimetan neid järgnevalt: „panustaja”, kes teeb teosesse täiendusi või muudatusi ning litsentsib need teosesse kaasamise eesmärgil algsele autorile; „täiendaja”, kes teeb teosesse täiendusi või muudatusi ning litsentsib need kellele tahes; „täiustaja”, kes teeb teosesse täiendusi või muudatusi ning litsentsib need (koos algse teose all-litsentsiga) kellele tahes ja „edastaja”, kes all-litsentsib algse toote muutmata kujul kellele tahes.

---

64 MPL 1.1, art 1.6

65 MPL 1.1, art 1.1

66 MPL 1.1, art 8.2

67 CPL 1.0, art 1

68 GPL 3.0, art 11

69 GPL 3.0, art 0

70 Apache 2.0, art 1

71 Artistic 2.0, Definitions

Juba käsitletud isikute kõrval mainitakse nelja litsentsi vastutusest vabastamise klauslites ka „ükskõik keda, kes programmi [litsentsi alusel] muudab või levitab”⁷² või „kaetud koodi levitajat”⁷³. Kuna need määratlused kattuvad juba eelpool toodud täiustaja või edastaja definitsioonidega, ei ole nende pikem käsitlemine siinkohal vajalik.

2.2.4. Litsentsisaajad ja litsentsi saamiseks õigustatud isikud

Levinuim termin litsentsisaaja tähistamiseks on uuritavais tekstides „sina” („you”), mida ei kasutata üksnes kolmes litsentsis — BSD, MIT ja CPL 1.0. Neist esimeses ei ole litsentsisaajat üldse nimetatud; tegemist on „kõigile ja igähele” adresseeritud loaga. Teises ja kolmandas on litsentsisaajaks igaüks, kes võtab vastu litsentsiga kaetud programmi koopia (CPL täpsustab seejuures, et vastuvõtmine peab aset leidma käesoleva lepingu alusel⁷⁴).

Neljas litsentsis⁷⁵ on „licensee” (litsentsisaaja) samasisuline mõistega „sina”; kolmes litsentsis⁷⁶ tähistatakse sellega all-litsentsi saajat.

„Recipient” (saaja) on defineeritud seitsmes litsentsis⁷⁷ ning tähistab kõigis neist peale CPL 1.0 all-litsentsi saajat. EUPL 1.1 kasutab selle isiku tähistamiseks mõistet „person who has received the work from the licensee”.

Nagu näha, on litsentsisaaja (nii õigustatud kui kohustatud isikuna) enamasti tähistatud sõnaga „sina” ning litsentsi või all-litsentsi saamiseks õigustatud kolmandad isikud sõnaga „saaja”. Termin „sina” kasutamiseks vaba tarkvara litsentsi (kui tüüptingimustega litsentsilepingu pakkumuse) adressaadi kohta on olemas pragmaatiline põhjendus. Kuna arvestatav osa vaba tarkvara kogukondades

---

72 LGPL 2.1, art 16; GPL 2, art 12; GPL 3.0, art 16

73 MPL 1.1, art 9

74 CPL 1.10, art 1, art 2.a

75 LGPL 2.1, GPL 2, GPL 3.0, EUPL 1.1

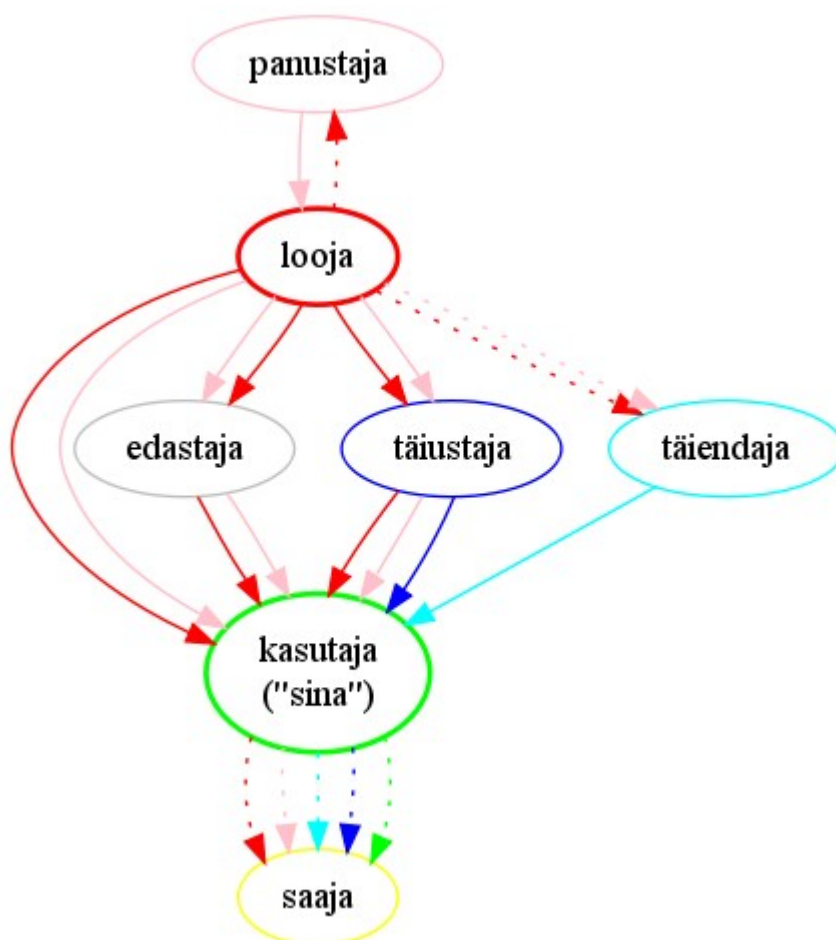
76 AFL 3.0, CPL 1.0, Artistic 2.0

77 Apache 2.0, AFL 3.0, LGPL 2.1, MPL 1.1, GPL 2, CPL 1.0, GPL 3.0

osalejaist ei ole juristid, on neil lihtsam mõista neile antud õigusi ja pandud kohustusi, kui need on kirjutatud teises, mitte kolmandas isikus. Et käesoleva töö adreessaadiks on aga kogukonnaväline vaatleja, kasutan ma litsentside adreessaatide tähistamiseks sõna „kasutaja“.

2.2.5. Loometulemuste teed vaba tarkvara kogukondades

Joonisel 6 on kokkuvõtlikult esitatud kogukonnaliikmete loodud teoste võimalikud liikumisteed vaba tarkvara kogukonnas.

Joonis 6. Loometulemuste liikumisteed kogukonnas

Ülevaatlikkuse huvides on skeem mõnevõrra lihtsustatud. Esiteks tuleb silmas pidada, et kõik kogukonnaliikmed võivad olla kõigis rollides. Nii mõnedki litsentsilepingud, nt CPL 1.0 ja MsPL, ei pea vajalikuks loojat teiste osalejate hulgast esile

tõsta. Samuti võib kasutaja leida loominguulise viisi kahe või enama sõltumatult loodud teose ühendamiseks, mille tulemusel nende loojad saavad ühendi täiendajateks („panustajaks“ kvalifitseerumiseks pidanuksid nad andma oma teosed uue teose autorile *eesmärgiga* need ühendisse kaasata, kuid toodud näites tegutses kasutaja ilma ühendatavate teoste autoritega eraldi konsulteerimata).

Teiseks on joonisel näidatud loomingu tulemuste, mitte nendega seotud õiguste liikumine. Nagu hiljem tehingute käsitluses näeme, ei pruugi õiguste liikumised katuda õiguse objektide liikumisteedega.

2.3. Esemed

2.3.1. Autoriõiguse esemed

Tsiviilseadustiku üldosa seadus⁷⁸ defineerib eseme kui asja, õiguse ja muu hüve, mis võib olla õiguse objektiks. Nagu isikutegi puhul, püüan litsentsides defineeritud mõisted rühmitada sisuliselt ekvivalentsetesse gruppidesse lähtuvalt esemete liigitusest tarkvara õiguskaitset autoriõiguse seaduses, mis on peamine Eesti Vabariigis arvutiprogrammide õiguskaitset vahetult reguleeriv akt⁷⁹ ja mille kohaselt kaitstakse arvutiprogramme nagu kirjandusteoseid, kusjuures kaitse laieneb arvutiprogrammi mistahes väljendusvormile.⁸⁰

Seega on kõik arvutiprogrammid — tingimusel, et AutÕS § 4 sätestatud originaalsus- ja objektsusnõuded⁸¹ on täidetud — „teosed“. Lisaks „teosele“ defineerib autoriõiguse seadus ka rea sellega seotud mõisteid: avalikustatud (§ 8), st avaldatud (§ 9) või üldsusele suunatud (§ 10) teos, kollektiivne teos ja kaastöö (§ 31), töökohustuste täitmise korras loodud teos (§ 32), kogumik (§ 34) ja tuletatud teos (§ 35).

---

78 TsÜS § 48

79 Tarkvara õiguskaitse aluseid Eesti Vabariigis olen põhjalikumalt käsitlenud artiklis [Mõtsküla 2006], lk 390-391 --PPM

80 AutÕS § 4 lg 3 p 3

81 Millegi „objektsus“ (objekt olemine) tähendab selle eksisteerimist objektiivses vormis --PPM

M. Rosentau on märkinud, et vaba tarkvara puhul on tuletatud teoste paljusus tavaliine⁸². Kuna nii FSF vaba tarkvara definitsioon⁸³ kui OSI avatud lähtekoodi definitsioon⁸⁴ näevad ette programmi iga koopia saaja õiguse seda muuta ja levitada, oleks täpsem väide, et tuletatud teoste paljusus või vähemalt selle võimalikkus on üks vaba tarkvara põhiomadustest.

Vaba tarkvara levitatakse sageli nn distributsioonidena (näiteks Ubuntu Linux⁸⁵), mis koosnevad hulgast erinevatelt autoritelt (või autorite kogukondadelt) pärinevaist — ja võimalik, et mitme eri litsentsiga kaetud — pakettidest. Autoriõiguse seaduse mõistes kujutavad sellised distributsioonid endast „kogumikke“.

Kuigi konkreetne vaba tarkvara pakett võib olla üheainsa autori looming, ulatub, nagu eelpool näidatud, osalejate arv populaarseimates projektides sadadesse. Sellisel juhul on projekti tulemus Eesti autoriõiguse seaduse mõistes ilmselt „kollektiivne teos“ ning osalejate panused „kaastööd“, kusjuures viimased võivad, kuid ei pruugi, olla omakorda algsest teosest (või selle osadest või teistest kaastöödest või nende osadest) „tuletatud teosed“.

USA autoriõiguse seaduse⁸⁶ kohaselt on kollektiivsed teosed („collective work“) kogumike („collection“) alamhulk; tuletatud teoste („derivative work“) definitsioon hõlmab seal erinevalt AutÕS § 35 määratlusest aga ka rohkem kui ühe teose põhjal loodud teoseid. Hollaar⁸⁷ on *Copyright Act'i* koostajate viidates selgitanud, et Ühendriikides loetakse mitme olemasoleva teose ühendamise tulemust kogumikuks, kui algsed teosed säilitavad selles äratuntavalt oma iseseisvuse, ning mitmest teosest tuletatud teoseks, kui nad seda ei tee. Illustreeriva näitena võib seda loogikat sel-

---

82 M. Rosentau. *Intellektuaalse omandi õigused infotehnoloogia valdkonnas : Infotehnoloogilise loomingu olemus*. — Juridica 2008/3, lk 175 [Rosentau 2008]

83 FSD, freedom 3

84 OSD, art 3

85 Vt <http://ubuntu.com/>

86 17USC § 101

87 L. A. Hollaar. *Legal protection of digital information*. Bureau of National Affairs (2002), 498 p. Updated online edition: <http://digital-law-online.info/> (07.05.2009) 1.II.B [Hollaar 2002]

gitada järgmiselt. Kui ühele heliplaadile salvestada järjest instrumentaalpala ja ettelootud luuletus, on tegemist kogumikuga. Kui need aga kokku miksida, on tulemuseks laul, mis on mõlema suhtes tuletatud teoseks.

Samuti võib mõningaid probleeme tekkida kollektiivse teose⁸⁸ ja kogumiku⁸⁹ eristamisel. Nii Eesti kui USA autoriõiguse seaduste kohaselt on peamine erinevus selles, et kollektiivne teos saab koosneda ainult teostest (kaastööd, *contributions*), kuid kogumik võib sisaldada ka teoseks mitteklassifitseeritavat materjali.

Uuritud vaba tarkvara litsentside mõttest lähtuvalt võib teoste muutmise ja ühendamise tulemused liigitada kolmeks. Juba isikute liigitamisel esitatud põhjusel võtan nende teosetüüpide nimetamiseks kasutusele uued terminid.

1. „Kogumik” on teos, mis on loodud kahe või enama teose kombineerimisel nii, et kõik algsed teosed säilitavad kogumiku koosseisus iseseisva identiteedi.⁹⁰
2. „Täiend” on teos, mis on käsitletav tuletatud teosena üheainsa algse teose suhtes.
3. „Ühend” on teos, mis on loodud kahe või enama teose kombineerimisel viisil, mille tulemus on käsitletav tuletatud teosena kõigi algsete teoste suhtes.

Täpsustus: täiend on vaadeldav ühendi erijuhuna, mille puhul ühel algsel teosel ei ole iseseisvat väärtust. Tarkvara puhul aga võib täiendi looja avalikustada oma teosena mitte täiendi tervikuna, vaid ainult selle (automatiseeritud) genereerimiseks vajaliku muudatuse.⁹¹

Teatavasti saab mistahes programmi lugeda vabaks tarkvaraks vaid siis, kui see on mõne vaba tarkvara litsentsi alusel avalikustatud. Seega on vaba tarkvara *alati* „avali-

---

88 AutÕS § 31, 17USC § 101

89 AutÕS § 34, 17USC § 101

90 Siin kasutatav kogumiku mõiste on samasisuline nii Eesti kui USA autoriõiguse vastava terminiga —PPM

91 Siinkirjeldatud mehhanismi kasutamise näide on esitatud töö lisa 1 —PPM

kustatud teos”, mistõttu avalikustatus ei ole liigituse seisukohalt oluline. Samuti võib käesolevast liigitusest välja jätta küsimuse sellest, kas mingi teos on loodud töökohustuste täitmise korras või mitte, kuna üheski vaadeldud litsentsidest seda teemat ei puudutata.

Lisaks tarkvara endaga on uuritud litsentsides esemetena käsitletud ka tarkvaraga seotud patente ning litsentside tekste kui nende autorite teoseid.

2.3.2. Esemete definitsioonid litsentsides

Litsentside kitsendatud valimi⁹² läbitöötamisel tuvastasin 46 erinevat esemeid kirjeldavat mõistet ja 66 erinevat definitsiooni, millest ainult kaks kattusid sõna-sõnalt ja sedagi ühesainsas tekstis⁹³. Populaarseimad terminid olid „*software*” ja „*source code*”, mis esinesid kumbki neljas litsentsis; nelja väljendit kasutati spetsiifilist tähendust omavate mõistetena igauht kolmes tekstis ning ülejäänuid maksimaalselt kahes. Esemedefinitsioonide täielik loend on esitatud töö lisas 2.

Võrreldes isikutega ei olnud suurem mitte ainult defineeritavate mõistete arv, vaid ka terminoloogia hajutatus — samasisulisi või ligilähedasi objekte tähistati erinevates litsentsides sageli erinevate sõnadega ning ühel mõistel võis erinevates dokumentides olla oluliselt erinev sisu. Seejuures on sisuliste erinevuste algpõhjused sageli tehnoloogilise iseloomuga, kuid tagajärjed võivad erineda ka õiguslikult. Üks näide.

Rosentau järgi on arvutiprogrammide peamised vormid inimesele (ja translaatorile) loetav lähtekood, inimesele mitteloetav binaarne installeerimiskood ning arvutisse installeeritud ja seal sooritatav objekt- või masinkood.⁹⁴ Lähtekood („*source code*”) või lähtevorm („*source form*”) on defineeritud kuues litsentsis⁹⁵, installeerimiskood aga mitte üheski (vaba tarkvara kontekstis ei programmi „mitte-lähtevormide”

---

92 Esemete analüüsist on välja jäetud AGPL 3.0 kui GPL 3.0-ga selles osas identne —PPM

93 EUPL 1.1 defineerib mõisted „*Original Work*” ja „*Software*” samasisulistena. Mis on selle normitehnilise äparduse põhjuseks, ma ei tea —PPM

94 Rosentau 2008, lk 178

95 AFL 3.0, EUPL 1.1, GPL 3.0, MPL 1.1, Apache 2.0, Artistic 2.0

eristamisel praktilist väärtust, kuna ükski neist ei ole vabalt edasi arendatav). Binaarkood (mis võib, kuid ei pruugi alati tähendada arvutis sooritavat koodi) oli defineeritud viies erinevas litsentsis, kasutades viit erinevat terminit ja viit erinevat tähendust.

- ◆ GPL 3.0: objektкод („*object code*”) on teose mistahes mitte-lähtevorm⁹⁶. Lihtne ja üldine definitsioon, kasutatav mistahes teoste kohta.
- ◆ MPL 1.1: käivitav [kood] („*executable*”) on [litsentsiga] kaetud kood mistahes lähtekoodist erinevas vormis⁹⁷. Sisuliselt samaväärne GPL 3.0 definitsiooniga, kuid erinevalt kõigist ülejäänud näidetest on see konkreetse litsentsi kontekstis kasutatav vaid selle litsentsiga kaetud koodi kohta.
- ◆ EUPL 1.1: käivitav kood („*executable code*”) on mistahes kood, mis on üldreeglina kompileeritud ja mis on mõeldud arvuti poolt programmina interpreteerimiseks⁹⁸. Siin on teiste toodud näidetega võrreldes üks väike, kuid oluline erinevus: selle alla ei ole kuidagi võimalik mahutada edasiarendamist mittevõimaldavas vormis teoseid (või teose osi), mis ei ole arvuti poolt programmina interpreteeritavad — näiteks programmi kasutajadokumentatsiooni.
- ◆ Artistic 2.0: kompileeritud vorm („*compiled form*”) on kompileeritud baitkood, objektкод, binaarkood või mistahes muu vorm, mis on lähtevormi mehhaanilise teisendamise või tõlkimise tulemus⁹⁹. Võrreldes teiste siinkirjeldatud näidetega on lisandunud nõue, mille kohaselt defineeritaval vormil ei tohi olla iseseisvat teoseväärtust — see peab olema mehhaanilise, mitte intellektuaalse protsessi resultaat.

---

96 GPL 3.0, art 1

97 MPL 1.1, art 1.5

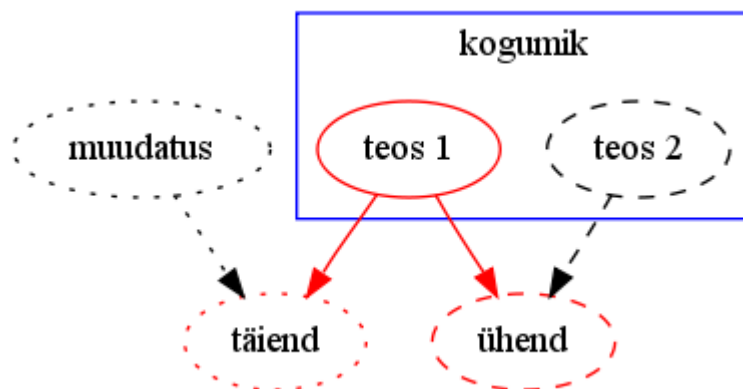
98 EUPL 1.1, art 1

99 Artistic 2.0, Definitions

- ◆ Apache 2.0: objektvorm („*object form*”) on mistahes vorm, mis on lähtevormi mehhaanilise teisendamise või tõlkimise tulemus, sealhulgas, kuid mitte ainult kompileeritud objektкод, genereeritud dokumentatsioon ja teisendused teistesse meediatüüpidesse¹⁰⁰. Põhiosas identne Artistic 2.0 määratlusega, kuid eraldi on välja toodud ka genereeritud dokumentatsioon (nt vabalt töödeldavast OpenDocument failist eksporditud PDF on selle definitsiooniga kaetud, kuid EUPL omaga mitte).

2.3.3. Esemete piiritlemise vajadus

Veel suurem terminoloogiline segadus esemete määratlemisel tekib aga seoses sellega, et vaba tarkvara paketid sisaldavad reeglina rohkem kui ühe autori loomingut. Vaba tarkvara definitsioonist tulenevalt annavad kõik vaba tarkvara litsentsid igale selle litsentsi alusel levitatava teose kasutajale õiguse teose muutmiseks ja sealhulgas ka teose ühendamiseks teiste sama litsentsi alusel levitatavate teoste või nende osadega.

Joonis 7. Kogukondlikult loodud teoste liigid

Eeldades, et kõik joonisel 7 kujutatud teosed on kasutajani jõudnud ühe ja sama litsentsiga, võib ta neid kõiki täiendada, tükeldada, omavahel ühendada ja kogumikesse koondada sõltumata sellest, kui mitme erineva autori looming neis sisaldub.

100 Apache 2.0, art 1

Sellest järeldub omakorda, et kõik ühe ja sama litsentsi alusel levitatavad arvutiprogrammid on iga nende võimaliku või tegeliku kasutaja jaoks õiguslikult käsitletavad ühe suure kogumina. Kas see kogum kujutab endast hulka üksikuid teoseid, kollektiivset teost või iseseisvate teoste kogumikku, ei oma kasutaja jaoks mitte mingit õiguslikku tähendust.

Teoste kui autoriõiguse esemete täpne piiritlemine muutub aga oluliseks kohe, kui kasutaja soovib kaasata oma loodavasse ühendisse erinevate litsentside alusel saadud teoseid või nende osi või muul põhjusel kõrvale kalduda ühe või mitme talle antud litsentsi tingimustest. Nimelt peab kasutaja sellises olukorras välja selgitama, kellelt ta peab saama (või kellelt ta on juba saanud) loa teose kasutamiseks algsest litsentsist erinevatel tingimustel.

2.4. Tehingud

2.4.1. Vaba tarkvara litsents: luba või leping?

Kui programmeerija lisab oma loodud arvutiprogrammi lähteteksti failidesse MPL 1.1 lisas A kirjeldatud teatise või kirjutab autoriõiguse märke järelle „Licensed under the EUPL V.1.1” ning programmi seejärel avalikkusele vabalt kättesaadavasse veebiserverisse üles laeb, tuleb seda Eesti õiguse kohaselt käsitleda (ühepoolse) tehinguna, kuna tegemist on toimingute kogumiga, milles sisaldub kindla õigusliku tagajärje kaasatoomisele suunatud tahteavaldus.¹⁰¹ Soovitud õiguslikuks tagajärjeks on seejuures see, et igaüks, kes programmi koopia vastu võtab, kasutaks seda vastavalt programmeerija valitud litsentsi tingimustele.

Tehinguks aga saavad need tegevused kvalifitseeruda ainult seetõttu, et seadus annab arvutiprogrammi autorile rea eksklusiivseid õigusi. Vaba tarkvara litsentsid ongi üles ehitatud eeldusele, et seaduses on sätestatud rida tegevusi, mille sooritamiseks on vajalik autori luba. Autoriõiguse seaduse § 46: „Teose kasutamist teiste

---

101 TsÜS § 67 lg 1

isikute poolt ei lubata teisiti kui autori poolt oma varaliste õiguste üleandmise (loovutamise) korral või autori poolt antud loa (litsentsi) alusel, välja arvatud käesoleva seaduse IV peatükis ettenähtud juhud.” Kuna kõik vaba tarkvara litsentsid annavad kasutajale niikuinii AutÕS §-des 24 ja 25 loetletud õigused, võib need vaba kasutamise erandid edasisest analüüsist välja jätta.

Autori ainuõigustele tuginemise klassikaline näide sisaldub GPL 2 artiklis 5:

- ◆ *Sa ei pea selle Litsentsiga nõustuma, kuna sa ei ole sellele alla kirjutanud. Siiski, miski muu ei anna sulle õigust Programmi või sellest tuletatud teoseid muuta või levitada. Need teod on seadusega keelatud, kui sa selle Litsentsiga ei nõustu. Järelikult, muutes või levitades Programmi (või mistahes Programmil põhinevat teost), avaldad sa oma nõustumist selle Litsentsiga antud loaga nii teha, ja kõigi tingimustega, mis puudutavad Programmi või sellel põhinevate teoste kopeerimist, levitamist või muutmist.*¹⁰²

GNU litsentside kõrval sisaldub sama põhimõtte eksplitsiitselt väljendatuna veel neljas valimisse võetud litsentsis¹⁰³. Üksikud litsentsid näevad ette ka võimaluse, et litsentsisaaja kinnitab oma nõustumist litsentsi tingimustega mingil muul viisil. Näiteks EUPL 1.1 alusel litsentsitud programmi kasutaja saab litsentsi sätetega nõustuda, klõpsates ikoonile „Nõustun” litsentsi teksti näitava akna all või väljendades nõusolekut muul sarnasel viisil vastavalt kehtivatele õigusaktidele.¹⁰⁴ AFL 3.0 seab litsentsitud teose või sellest tuletatud teoste koopiade levitajale kohustuse teha asjaolusid arvestades mõistlikke pingutusi, saavutamaks koopia vastuvõtja eksplitsiitne nõustumine litsentsi tingimusega.¹⁰⁵

Kui autoriõiguse seaduse § 5 sisaldaks arvutiprogrammi elementide aluseks olevate ideede ja põhimõtete asemel lihtsalt arvutiprogramme, võiks Eestis igauks muude seaduslike piirangute puudumisel kasutada iga tema valduses olevat programmikoo-

102 Autori mitteametlik tõlge —PPM

103 Artistic 2.0, art 10; AFL 3.0, art 9; MsPL, preambul, EUPL 1.1, art 10

104 EUPL 1.1, art 10

105 AFL 3.0, art 9

piat nii, nagu ta heaks arvab. Litsentsi teksti lisamine programmile või sellele viitamine programmis ei saaks sellisel juhul mingeid õiguslikke tagajärgi kaasa tuua ning programmi üldsusele suunamisega kaotaks autor igasuguse kontrolli selle üle, mis tema loomingust edasi saab.

Et tarkvara arendajad saaksid sellises olukorras oma teoste kasutamist kontrollida, peaksid nad iga kasutajaga lepingu sõlmima. Samuti võib kehtiv õigus ette näha, et loa andmine teose kasutamiseks toimub lepingu sõlmimise teel. Nii on see ka Eestis, kus AutÕS § 46 ja § 48 kohaselt sätestatakse teose kasutamise tingimused autori ja teost kasutada sooviva isiku vahel sõlmitavas autorilepingus, kusjuures olemasoleva teose kasutamisel litsentsilepingu alusel kohaldatakse autorilepingule võlaõiguse seaduses litsentsilepingu kohta sätestatud autoriõiguse seadusest tulenevate eranditega.¹⁰⁶

Eesti õiguses on leping tehing kahe või enama isiku (lepingupooled) vahel, millega vähemalt üks neist kohustub midagi tegema või tegemata jätma¹⁰⁷. VÕS § 9 kohaselt sõlmitakse leping pakkumuse esitamise ja sellele nõustumuse andmisega, samuti ka muul viisil vastastikuste tahteavalduste vahetamise teel, kui on piisavalt selge, et lepingupooled on saavutanud kokkuleppe. Nagu eelpool näidatud, on arvutiprogrammi avalikustamine koos mõne vaba tarkvara litsentsiga või viitega sellele programmi autori tahteavaldus, mis on tõlgendatav pakkumusena VÕS § 16 lg 1 tähenduses, kuna see on piisavalt määratletud ja väljendab autori tahet olla ettepanekule nõustumuse andmise korral sõlmitava lepinguga õiguslikult seotud.

Järelikult tuleb välja selgitada, kas programmi koopia valdaja mingi tegevus on kvalifitseeritav nõustumuse andmisena või mitte. VÕS § 20 lg 1 järgi on nõustumus otsese tahteavaldusega või mingi teoga väljendatud nõusolek sõlmida leping. Et lepingu puudumisel ei saaks programmi koopia valdaja seda ilma seadust rikkumata oma

---

106 Mõistete „autorileping“, „litsentsileping“ ja „litsents“ kasutamise seotud terminoloogiliste segaduste tagamaid Eesti õiguses on põhjalikult käsitletud Anne Kalvi (Kalvi 2003) —PPM

107 VÕS § 8 lg 1

arvutisse installeerida ega levitada (kuna selleks on vajalik programmi reprodutseerimine, mis aga on ilma autori loata keelatud), võiks neid tegevusi lugeda autori esitatud pakkumusele nõustumuse andmiseks.¹⁰⁸

Siin aga tõusetub järgmine probleem. Et programmi koopia valdaja ei ole sellele lisatud litsentsitingimusi programmi autoriga eraldi läbi rääkinud, tuleb litsentsi teksti käsitleda tüüptingimusena VÕS § 35 lg 1 mõistes. Dusollier on märkinud, et tsiviilõiguse maades on tüüptingimustega lepingu sõlmimiseks vaja, (1) et tüüptingimusi sisaldanud pakkumuse saajal oleks olnud võimalus tüüptingimustega tutvuda ja (2) et ta oleks nende tingimustega nõustunud. Teose kasutamine seadusega piiratud viisil iseenesest ei pruugi tähendada, et kasutaja on olnud kõigist tingimustest teadlik ja nendega nõustunud.¹⁰⁹

Võlaõigusseaduse § 37 lg 1 järgi on tüüptingimused lepingu osaks, kui tingimuse kasutaja enne lepingu sõlmimist või sõlmimise ajal neile kui lepinguosale selgelt viitas või kui lepingu sõlmimise viisist tulenevalt võis nende olemasolu eeldada, kusjuures teisel lepingupoolel pidi olema võimalus nende sisust teada saada. Eestis on nii kirjutav, rääkiv kui näitav press avalikkusele ikka ja jälle vahendanud sõnumeid tarkvarapiraatluse ebaseaduslikkusest; Google otsing „tarkvarapiraatlus OR piraattarkvara 2009” andis mai alguses umbes 7 500 vastust. Seega võib eeldada, et enamuse arvutikasutajaid, sh pea kõik infotehnoloogia valdkonnas tegutsevad professionaalid, on teadlikud sellest, et arvutiprogrammide kasutamiseks peab neil olema litsents.

Asjakohaste Eesti kohtulahendite puudumisel võib abi otsida Saksamaalt.¹¹⁰ Vaagides küsimust, kas GPL tüüptingimusena on tarkvara litsentsilepingu osa või mitte, leidis

---

108 Märkus. AutÕS §-dest 24 ja 13² tulenevalt võib arvutiprogrammi koopia õiguspärane valdaja programmi reprodutseerida, kui see on vajalik programmi kasutamiseks seadmetel ja eesmärgil, milleks see omandati ja kui ta ei kasuta programmi ärilisel eesmärgil. Levitamine on aga ikkagi keelatud, mistõttu see vaba kasutamise õigus laieneb ainult neile mitteärilistele kasutajatele, kes on saanud programmikoopia oma valdusesse Eestis asuvate levitajate abita —PPM

109 S. Dusollier. *Sharing Access to Intellectual Property through Private Ordering*. — Chicago-Kent Law Review, 2007, vol 82:3, pp 1391-1435, p 1423 [Dusollier 2007]

Müncheni ringkonnakohtu kolleegium 2004. aastal, et tingimused on üldkättesaadavad ning kuigi saksakeelne tõlge ei pruugi olla ametlik, ei saa ametlike tingimuste kättesaadavus vaid inglise keeles olla probleemiks, kuna inglise keel on IT-tööstusharus üldkasutatav erialakeel („*gängige Fachsprache*“).¹¹¹ 2006. aastal jõudis Frankfurti ringkonnakohus järeldusele, et kuna GPL litsentsitingimused on Internetis hõlpsasti kättesaadavad, on nad kahtlemata autorite ja kostja vahelise lepingulise suhte osaks.¹¹²

Kõik valimisse võetud litsentsid peale AFL 3.0 nõuavad, et iga selle alusel levitatava programmiga peab kaasas olema kas litsentsi tekst või viide internetiaadressile, kust litsentsi tekst on üldiselt kättesaadav. See võiks oluliselt halvendada AFL kasutavate autorite võimalusi oma õigusi kohtulikult kaitsta, kuid siin tuleb arvestada, et AFL on väga lubav litsents, mistõttu on sellega kohtusse minek niikuinii ebatõenäoline.

Võlaõigusseaduse § 9 lg 2 kohaselt on juhul, kui nõustumus väljendub teos, mis ei ole otsene tahteavaldus, leping sõlmitud ajast, mil pakkumuse esitaja teost teada sai, välja arvatud juhul, kui pakkumusest, lepingupoolte vahelisest praktikast või tavast tulenevalt loetakse leping sõlmituks teo tegemisest. Kuna vaba tarkvara kogukonnades kehtiva tava kohaselt ei pea kasutaja autorit oma nõustumusest teavitama, võib seega litsentsilepingu lugeda sõlmituks hetkest, mil programmi koopia valdaja seda kasutama hakkab.

Lahendada on jäänud küsimus lepingu vormist. VÕS § 11 lg-st 2 ja AutÕS § 49 lg-st 1 tulenevalt peab lihtlitsentsi andmiseks sõlmitav autorileping peab olema vormistatud kirjalikus või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. VÕS § 11 lg 4 sätestab, et kirjalik leping loetakse sõlmituks siis, kui lepingupooled on lepingudokumendi allkirjastanud või vahetanud kummagi lepingupoolte poolt allkirjastatud lepingudo-

---

110 Kui kasutame VÕS-s tuletisi Saksa õigusterminoloogiast ja kuni oma kohtupraktika väljakujunemiseni ka Saksa õiguspraktikat ja -teooriat, siis võib eeldada, et Saksa terminite taga olev teooria on Eesti õigussüsteemis oluline (Kalvi 2003)

111 Welte v. Sitecom, S. 14

112 Welte v. D-Link, S. 11

kumendid või kirjad. Seaduses ei ole sõnaselgelt sätestatud, millisest hetkest loetakse sõlmituks kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis leping, kuid ilmselt võib eeldada, et seadusandja tahe on selles osas olnud analoogiline.

See tähendab, et igaüks, kes Eestis vaba tarkvara kasutab¹¹³, teeb seda õigusvastaselt, kui ta pole edastanud kõigile tema kasutatavate programmide autoritele oma kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõustumust. Arvestades kogukondlikult loodava tarkvara (kaas)autorite arvu, ei pruugi see olla mõistlikult võimalik.¹¹⁴

Probleemi raskendab ka see, et karistusseadustiku¹¹⁵ § 222¹ järgi on arvutiprogrammi ebaseaduslik füüsiline kasutamine ärilisel eesmärgil kuritegu, mille eest eraisikut võib karistada kuni kolmeaastase vangistusega.

Muide, Saksa autoriõiguse seaduse kohaselt ei ole litsentsilepingu kirjalik vorm vajalik juhul, kui autor annab kõigile tasuta lihtlitsentsi.¹¹⁶ Samuti ei tulene kirjaliku vormi nõue Soome autoriõiguse seadusest ega võlaõigusseadusest.¹¹⁷

2.4.2. Litsentsisaajale antavad õigused

Nagu eelpool näidatud, on vaba tarkvara litsentside tingimused rajatud eeldusele, et autorile on seadusega tagatud rida eksklusiivseid õigusi. Sellest nimekirjast väljapoole jäävate toimingute lubamine litsentsitingimustes ei too kaasa õiguslikke tagajärgi, kuna kasutajal on vastav õigus niigi olemas või ei saa autor seda õigust kasutajale anda. Definitsioonide¹¹⁸ kohaselt peab iga vaba tarkvara litsents andma kasutajale õiguse programmi mistahes eesmärgil kasutada. Seda tuleb mõista nii, et litsentsiandja ei tohi lubatud ja keelatud kasutuseesmärkide piiritlemisel võtta endale

---

113 Arvestades joonealuses märkuses nr 108 kirjeldatud erandiga —PPM

114 Reaalne näide: minu arvutisse, mille operatsioonisüsteem on Ubuntu Linux, on selle töö kirjutamise hetkeks paigaldatud 1 505 erinevat tarkvarapaketti, kusjuures ainuüksi Mozilla Firefox 3.0 kaasautorite loend (about:credits) sisaldab ligi 1 000 nime.

115 KarS

116 UrgG, § 31a(1)

117 *Tekijänoikeuslaki ja Laki varallisuus-oikeudellisista oikeustoimista* —PPM

118 FSD vabadus 0 ja OSD p 6

seadusandja rolli, näiteks keelates programmi kasutamist lapsporno või Dalai-laama kõnede levitamiseks.¹¹⁹

Eestis tulenevad arvutiprogrammi autori ainuõigused AutÕS §-des 12, 13, 13² ja 47 sätestatust. Seaduse § 11 järgi on isiklikud õigused autori isikust lahutamatud ega ole üleantavad, varalised õigused seevastu on üleantavad nii üksikult kui kogumina. Isiklike õiguste mitteüleantavusest tuleneb muuhulgas autori võimetus anda ainu- litsentse § 12 lg 1 p-des 3 ja 4 sätestatud õiguste (õigus teose puutumatusle ja õigus teose lisadele) teostamiseks või neist õigustest siduvalt loobuda. See aga näib (vähe- malt tarkvara kontekstis) endas kätkevat konflikti kolme varalise õigusega — § 13 lg 1 p-des 4-6 sätestatud õigustega teose tõlkimisele, töötlemisele ja kogumikele. Kogu- mike osas tekib omakorda küsimus sellest, et § 13 lg 1 p 6 kohaselt on autoril ainu- õigus *oma* teoste kogumikele; mõnevõrra selgusetuks jääb, kas erinevate autorite teoste kogumikuks koondamist reguleerib § 13 lg 1 p 6 või § 12 lg 1 p 4.

Nagu juba jaotises 2.3.1. näidatud, ei võimalda Eesti õigusterminoloogia kogukondli- kult loodud arvutiprogramme ja nende erinevaid kombinatsioone adekvaatselt kirjel- dada. Vaba tarkvara litsentside analüüsimist komplitseerib täiendavalt asjaolu, et mitmed neist tuginevad (normatiivselt või vähemalt keelelis-ideoloogiliselt) Ameerika Ühendriikide õigusele. Nii on kõigis valimisse võetud litsentsides sõnasel- gelt lubatud teoste reprodutseerimine („*copying*” või „*reproduction*”) ja levitamine („*distribution*”), kuid niipea kui kõne alla tulevad tuletatud teoste ja kogumike moo- dustamisega seotud õigused, muutub mõistete otsetõlkimine võimatuks. Erandiks on selles osas EUPL 1.1, millega lubatud tegevuste loend sisaldab kõiki Eesti autori- õiguse seadusega reguleeritud tegevusi.

---

119 Omandusliku tarkvara tootjad seavad sageli oma litsentsilepingutes kasutajatele tegevusvaldkonna piiranguid (vt nt Skype EULA, art 4.1), vältimaks võimalikke süüdistusi kasutajate õigusvastase tegevuse võimaldamises või sellele kaasa aitamises —PPM

Avaliku esitamise ja avalikkusele näitamise õigustest räägivad EUPL 1.1 kõrval sõnaselgelt vaid neli litsentsi¹²⁰, üldsusele suunamisest ja kättesaadavaks tegemisest vaid GPL 3.0 ja selle sõsarlitsents AGPL 3.0.

GPL versiooni 3.0 väljatöötajate üheks eesmärgiks oli litsentsi „globaliseerimine”, vähendades selle seotust mistahes üksiku riigi (ja konkreetselt USA) õigusteooria ja -terminoloogiaga. Lahenduseks oli täiesti uute õigusliku sisuga terminite kasutusele võtmine ja mitmete olemasolevate spetsiifiline sisustamine litsentsi tekstis. Need uued või uuesti sisustatud vaba tarkvara kasutajatele antavate õiguste kirjeldamiseks kasutatavad terminid on järgmised¹²¹:

- ◆ Teose „muutmine” tähendab teose või selle osa kopeerimine või adapteerimine viisil, mis nõuab autoriõiguslikku luba, välja arvatud muudatusteta koopia tegemine. Muutmise tulemuseks olev teos on varasema teose „muudetud versioon” või varasemal teosel „põhinev” teos.
- ◆ Teose „paljundamine” tähendab sellega millegi tegemist, mis tooks loa puudumisel kaasa tegija otsese või teise vastutuse autoriõiguse rikkumise eest kehtiva õiguse tähenduses, välja arvatud selle füüsiline kasutamine arvutis või privaatselt koopia muutmise. Paljundamine hõlmab reprodutseerimist, levitamist (muudatustega või ilma), avalikkusele kättesaadavaks tegemist, ja mõnedes riikides ka teisi tegevusi.
- ◆ Teose „edastamine” tähendab teose paljundamist mistahes viisil, mis võimaldab teistel isikutel teosest koopiaid teha või saada. Teose kasutamise võimaldamine arvutivõrgu vahendusel ilma teose koopiat üle kandmata ei ole edastamine.

---

120 Apache 2.0, AFL 3.0, MPL 1.1 ja CPL 1.0

121 Minu tõlge —PPM

Samuti rõhutab GPL 3.0 eksplitsiitselt kasutaja õigust programmi füüsiliseks kasutamiseks arvutil.¹²²

GPL 3.0 projekti peajurist Eben Moglen on väitnud järgmist: „Kasutades keelt, mis ei ole USA *copyright*’i keel ega kellegi teise autoriõiguse keel, vaid mis pelgalt sedastab seose litsentsis sisalduvate abstraktsete terminite ja maailmas eksisteerivate [juriidiliste] faktide vahel, usume me pääsevat suurest hulgast probleemidest, mis tekivad seoses siseriiklike õigus[süsteemide] paljususega”.¹²³ Tunnistades ja tunnustades GPL 3.0 rahvusvahelistamiseks tehtud pingutusi ja saavutatud tulemusi, ei tohiks aga arvestamata jätta tõsiasja, et „eraviisiline õigusloome” on paratamatult nõrgem kui seadus¹²⁴ ning seepärast peaksid kogukondliku loomingu vabaduse kaitsmise küsimused leidma koha ka rahvuslike ja rahvusvaheliste õigustloovate instantside tööplaanides.¹²⁵

Autoriõiguse seaduse § 13² kohast ärilisel eesmärgil kasutamise ja valdamise õigust ei ole sõnaselgelt mainitud üheski vaadeldud litsentsis. Sellest hoolimata ei saa väita, et neid litsentse kasutavad autorid ei oleks oma teoste kasutajatele vastavat õigust andnud — kõigis litsentsides sisaldub kas eksplitsiitselt või implitsiitselt programmi koopia saajale antav luba seda kasutada mistahes eesmärgil. Seejuures keelab OSI avatud lähtekoodi definitsioon sõnaselgelt¹²⁶ kasutajate diskrimineerimise nende tegevusvaldkondade alusel.

Kui „kultuuritööstusliku” autoriõiguse maailmas annavad autorid oma teoste kasutajatele õigusi kas väga kitsalt piiritletutena (nt autori luba kirjastada romaan trükis ei sisalda endas luba töötada see ümber filmistsenaariumiks) või tervikkogumina (nt kõigi varaliste õiguste üleandmine tööandjale), siis vaba tarkvara — ja kogukondliku loomingu puhul laiemalt — mudelis annab autor igapähele loa teha kõike, mis ei ole

---

122 GPL 3.0, art 2

123 Moglen 2006

124 Dusollier 2007, p 1434

125 *ibid*, p 1435

126 OSD, p 6

keelatud, jättes endale vaid õiguse nõuda igalt tema teose kasutajalt oma autorsuse tunnistamist ja litsentsi tingimuste täitmist. Seepärast ongi vaba tarkvara litsentsides olulise tähtsusega just nimelt litsentsi tingimused, millega litsentsisaaja peab teose kasutusõiguse saamiseks nõustuma.

AutÕS § 47 kohaselt on litsentsisaajal õigus all-litsentsi andmiseks ainult litsentsiandja loal. Üle poole uuritud litsentsidest seda ka lubab. Ainus selgesõnaline all-litsentsimise keeld sisaldub GPL ja AGPL versioonis 3.0, mille kohaselt on all-litsentside andmine mitte ainult keelatud, vaid ka tarbetu.¹²⁷ Miks, vaatleme lähemalt järgmises jaotises.

Autoriõiguse esemeks olevate õiguste kõrval käsitleb suurem osa tänapäeval kasutatavaist vaba tarkvara litsentsidest ka patente. Vastavate klauslite sõnastused on eri litsentside lõikes mõistagi mõnevõrra erinevad, aga kui patendilitsents üleüldse antakse, siis seisneb see litsentsiandja kohustumises mitte kasutada talle kuuluvaid või tema kontrolli all olevaid patente autoriõigusliku litsentsi objekti kasutamise takistamiseks. Lähemalt uuritud litsentsidest ei sisaldanud patendilitsentsi vaid neli vanimat.¹²⁸ Kogu OSI nimekirja analüüsides ilmneb, et kuigi „patendivabu” litsentse on kirjutatud ka käesoleval sajandil, kuulub enamus neist MIT või BSD litsentsidel põhinevate lubavate litsentside hulka.

2.4.3. Litsentsisaaja kohustused ja kolmandate isikute õigused

Eranditult kõik uuritud litsentsid seavad kasutajale kaks põhitingimust:

1. programmis olevaid autoriõiguse märkeid ei tohi eemaldada ega muuta ning
2. autor ei anna programmile mingit garantiid ja autori vastutus programmi kasutajale tekkida võivate kahjude eest on piiratud seaduses lubatava miini-

---

127 GPL 3.0, art 2

128 MIT (1988), BSD (uuritud redaktsioon 1999, algne tekst 1984 või varasem), GPL 2 (1991) ja sellega lähedalt seotud LGPL 2.1 (1999).

mumini. Seejuures ei keela ükski litsents (ja enamuse litsentsidest lubab) kasutajal pakkuda tema levitatavate programmi või sellel põhinevate programmide vastuvõtjatele oma nimel ja riisikol ning soovi korral tasu eest mistahes täiendavaid garantiisid.

Ühe erandiga (AFL 3.0) näevad kõik litsentsid ette litsentsisaaja kohustuse levitada koos kaetud programmi koopiatega ka litsentsi teksti või vähemalt viidet internetiaadressile, kust koopia saaja litsentsi teksti kätte võib saada.

Vaid kolm litsentsi — MIT, BSD ja Apache — ei piira litsentsiaadi vabadust litsentseeritud toodet mistahes muu litsentsi alusel edasi levitada. Tõsi, ka need litsentsid näevad ette programmi levitaja kohustuse lisada mistahes vormis või mistahes litsentsi alusel levitatavale programmile algse litsentsi tekst ja viited algse programmi autoritele, kuid all-litsentsi (või tuletatud teose litsentsi) tingimused on kasutaja valida. AFL 3.0 lubab kasutajal kolmandatele isikutele antava all-litsentsi või tuletatud teose litsentsi tingimusi valida, kuni need ei lähe vastuollu AFL tingimustega.¹²⁹

MPL 1.1 ja LGPL (mõlemad versioonid) lubavad kaetud programmi sisaldavate suuremate teoste levitamist kasutaja määratud tingimustel, kuid otseselt kaetud programmil põhinevate teoste levitamine on lubatud vaid sama litsentsi alusel. CPL ja MsPL näevad ette sama litsentsi kasutamise programmi või sellel põhineva teose levitamisel lähtetekstina, kuid binaarkujul levitamine on lubatud ka muude litsentsidega, mis ei ole otseselt vastuolus algse programmi litsentsi tingimustega. GPL kõik versioonid, AGPL 3.0 ja EUPL 1.1 lubavad (kui programmi autor ei ole otsustanud, et tema teost tohib levitada ainult litsentsi konkreetse versiooni alusel) programmi ja sellel põhinevate teoste levitamist ka sama litsentsi uuemate versioonide alusel.

EUPL 1.1 lubab täiendavalt ka kaetud programmi ja mõne muu EUPL lisas loetletud litsentsi alusel levitatava programmi ühendi levitamist teise lisas loetletud litsentsiga,

---

129 AFL 3.0, art 1)c)

kui ühendi levitamine EUPL alusel ei oleks võimalik. Teistest valimisse võetud litsentsidest on EUPL 1.1 lisas loetletud GPL 2 ja CPL 1.0. Väärrib märkimist, et EUPL 1.1 on eksplitsiitselt ühilduv ainult GPL versiooniga 2.¹³⁰ Kuna aga EUPL 1.1 ühilduvate litsentside nimekirjas sisalduv CeCILL 2.0 on eksplitsiitselt ühilduv GPL versiooniga 2 või mistahes uuema versiooniga¹³¹, on võimalik EUPL 1.1 alusel litsentsitud kood CeCILL 2.0 alusel litsentsitava koodiga kombineerimida ja CeCILL 2.0 alusel litsentsida ning seejärel ümber litsentsitud kood omakorda GPL 3.0 alusel litsentsitava koodiga kombineerida.

Esinemissageduselt järgmine tingimus on algse autori teose puutumatus kaitsmine, mida nõuavad 10 litsentsi 14-st¹³². Kui kasutaja programmi muudab, peab ta lisama programmile märke, et tegemist ei ole algse programmiga. Detailid varieeruvad: muudatuse kuupäeva äramärkimist nõuavad kõik GNU litsentsid, MPL, ja EUPL; Apache piirdub muudatuse fakti äramärgimise nõudega, kuid Artistic ja MPL näevad ette tehtud muudatuste piisavalt detailse dokumenteerimise kohustuse; samuti on erinevusi muudatusi puudutava teabe vormistamise kohta käivates tingimustes.

Et nende litsentside alusel levitatavil programmidel pole mingeid garantiisid ning et autorite võimalik vastutus on kõigis litsentsides juba niikuinii piiratud, võib tekkida küsimus, mispärast on muudatuste äramärgimine vajalik. Ühe võimaliku vastuse annab GPL 2 preambul: „Kui tarkvara on kellegi teise poolt muudetud ja siis edasi antud, tahame me, et kõik selle saajad teaksid, et see, mis nad said, ei ole originaal, nii et mistahes teiste poolt tekitatud probleemid ei kahjustaks algsete autorite mainet.” Ameerika *copyright*'i raamides tegutsedes on loodud mehhanism euroopaliku *droit d'auteur*'i doktriinile omaste autori isiklike õiguste kaitsmiseks.

Kaheksa litsentsi 14-st lubavad nende alusel litsentsitud programme edastada ainult tingimusel, et edastaja tagab programmi lähtekoodi kättesaadavuse saajale. Tuletatud

---

130 EUPL 1.1, Appendix

131 CeCILL 2.0, art 5.3.4, art 1

132 Muudatuste äramärgimist ei nõua MIT, BSD, AFL 3.0 ega MsPL.

teoste osas kehtib see nõue LGPL mõlema versiooni ja MPL 1.1 puhul vaid algse teose muudatustele, kusjuures algse programmi ja mõne muu litsentsi alusel litsentsitud teose ühendamisel suuremaks teoseks sõltub teise teose lähtekoodi avalikustamise kohustus ühendatava teose litsentsitingimustest („nõrk *copyleft*”). CPL, EUPL, AGPL ja GPL mõlema versiooni („tugeva *copyleft*’iga” litsentside) puhul katab selle nõude kaitseala kõik algsel teosel põhinevad programmid.

All-litsentside andmise luba sisaldub sõnaselgelt kuues litsentsis¹³³ ja implitsiitselt veel kahes.¹³⁴ Uuemates GPL perekonda kuuluvates litsentsides, nagu eelpool näidatud, on all-litsentside andmine eksplitsiitselt keelatud. Keeldu sisaldav GPL 3.0 art 2 põhjendab all-litsentsimise tarbetust, viidates litsentsi artiklile 10. Mainitud artikkel näeb ette, et iga kord, kui kasutaja kaetud teost edastab, saab teose [koopial] saaja algselt litsentsiandjalt automaatselt loa programmi füüsiliseks kasutamiseks, muutmiseks ja paljundamiseks vastavalt sama litsentsi tingimustele. See säte on kahtlemata kehtiv, aga sisuliselt tarbetu, kuna kõigi vaba tarkvara litsentside adreseatideks on niikuinii igäüks, kes nende litsentside alusel litsentsitud arvutiprogrammi või muu teose koopia õiguspäraselt omandab.

Kui litsentsi kohaselt all-litsentsi andmine on lubatud või ette nähtud, võib tekkida küsimus, mis juhtub, kui kolmandatele isikutele all-litsentse andnud kasutaja kaotab (näiteks lepingu rikkumise või litsentsiandja vastu kaetud programmiga seotud patendihagi esitamise tõttu) talle litsentsiga antud õigused. MPL 1.1 art 8.1 näeb ette, et kõik litsentsi tingimuste kohaselt antud all-litsentsid elavad üle litsentsilepingu lõpetamise. Sellega sarnaste klauslitega kaitsevad „allavoolu” asuvaid kasutajaid enamus litsentsidest.¹³⁵ Võib väita, et teistest mõnevõrra nõrgemas positsioonis on nende programmide kasutajad, mille kohta käiv litsents lubab all-litsentsimist, kuid ei garanteeri allavoolu asuvate kasutajate litsentside kehtimajäämist all-litsentsi andja

---

133 MIT, Apache 2.0, AFL 3.0, MPL 1.1, CPL 1.0 ja EUPL 1.1

134 GPL 2, LGPL 2.1

135 Lisaks MPL 1.1-le GPL 2, LGPL 2.1, AGPL 3.0, GPL 3.0, LGPL 3.0, CPL 1.0 ja EUPL 1.1

litsentsilepingu lõppemisel.¹³⁶ Kuna kõik „probleemsest“ kasutajast allavoolu asuvad kasutajad on aga saanud automaatselt litsentsi ka kõigilt temast ülesvoolu jäänud autoritelt (vähemalt juhul, kui nad kasutavad programmi algse litsentsi alusel), on see risk aga pelgalt teoreetiline laadi.

Täiendavate kohustuste osas väärivad eraldi äramärkimist kaks litsentsi. AFL 3.0 art 5 sätestab, et programmi või selle funktsionaalsuse kättesaadavaks tegemist arvutivõrgu vahendusel käsitletakse samaväärselt programmi levitamiseks. Samuti nõuab AGPL 3.0 ainuke GPL 3.0-st oluliselt erinev säte, artikkel 13, programmi lähtekoodi kättesaadavaks tegemist kõigile lõppkasutajatele, kellele on antud võimalus programmi kasutamiseks arvutivõrgu vahendusel. Need sätted võimaldavad *copyleft'i* kaitseala laiendada ka nn „tarkvara teenusena“¹³⁷ mudelile, kus programmi koopiade edastamist selle tavapärasel kasutamisel ei toimu.

---

136 MIT, Apache 2.0 ja AFL 3.0

137 SaaS, Software as a Service —PPM

Kokkuvõte

1. Kvantitatiivsete meetodite kasutamine õigustekstide süstematiseerimiseks võimaldab vähemalt mõningail juhtudel oluliselt tõsta võrdleva analüüsi efektiivsust.

Suure hulga õigustekstide võrdlemine on töömahukas protsess, mille tulemuslikkust on võimalik suurendada, jättes vastavalt uurimisülesandele analüüsitavate tekstide kogumist välja need, mis üksteisest oluliselt ei erine või keskendudes just nimelt sarnaste tekstide rühmade detailsele analüüsile. Käesolevas töös esitatud lingvistilis-statistiline meetod võimaldab tekstide struktuuri ja sõnastuse erinevusi kvantifitseerida, mis toob omakorda kaasa võimaluse kasutada uuritavate tekstide liigitamiseks statistilisi meetodeid, nt klasteranalüüsi.

Töö autorile teadaolevalt ei ole sarnast metoodikat varasemates uuringutes juriidiliste tekstide süstematiseerimiseks kasutatud. Kuigi käesolevas töös analüüsitud 66 vaba tarkvara litsentsi liigitamisel andis meetod ootuspäraseid tulemusi, ei saa vaid ühe andmekogumi töötlemise järel tekkida teaduslikult põhjendatud veendumus, et tegemist ei olnud asjaolude juhusliku kokkulangemisega. Seepärast vajab meetodi usaldusväärsus kindlasti sõltumatut kontrolli.

Praktilist kasutust võiks meetod leida näiteks konkurentsioiguses, kus võib tekkida vajadus suure hulga samalaadsetel turgudel tegutsevate kauba- või teenusepakkujate tüüptingimuste omavaheliseks võrdlemiseks. Meetodi peamise puudusena võib töö autori esialgsel hinnangul välja tuua asjaolu, et analüüsitavad tekstid peavad olema ühes keeles.

2. Vaba tarkvara litsentside terminoloogia normaliseerimine on põhimõtteliselt võimalik, kuid seda ainult kehtiva õiguse keelekasutusest kõrvalekaldumise hinnaga.

Eri aegadel, erinevates riikides ja väga erineva taustaga autorite poolt kirjutatud vaba tarkvara litsentsid erinevad üksteisest nii struktuuriliselt kui terminoloogiliselt määral, mis oluliselt raskendab üksikute litsentside toimemehhanismide omavahelist võrdlemist. Probleemile lisab keerukust asjaolu, et nii Eesti kui teiste riikide autoriõiguse seaduste terminoloogia ja teooria pärinevad ajast, mil ei olnud veel olemas isegi globaalsete loomekogukondade tekkimise eelduseks olevaid tehnoloogilisi eeldusi. Maailma, kus miljonid inimesed kasutavad teoseid, milles on üksteisega läbi põimunud sadade või tuhandete vabatahtlikkuse alusel tegutsevate ja erinevates riikides elavate kaasautorite looming, ei ole võimalik efektiivselt kirjeldada terminitega, mille sisustamine lähtub eeldustest, et eksisteerib selge piir teoste autorite ja nende kasutajate vahel ning et autoriõigus on olemuslikult territoriaalne.

Eriti keeruline on olukord autoriõiguse objektiks olevate esemetega, mis vaba tarkvara kontekstis kujutavad endast paljude (sageli ka erinevate autorite loodud) funktsionaalsete ja mittefunktsionaalsete komponentidega keerukaid süsteeme, millel võivad samaaegselt olla nii tuletatud teoste kui kogumike tunnused. „Autoriõiguse esemed vaba tarkvara litsentsides“ võiks olla omaette uurimustöö teema.

Samuti jääb kehtivas autoriõiguse regulatsioonis kasutatav terminoloogia hätta kollektiivse loomingu tulemustega seotud õiguste kirjeldamisel. Eben Mogleni argumentid vaba tarkvara litsentside siseriiklikest õigussüsteemidest lahtisidumiseks on kaalukad ning GNU kolmanda põlvkonna litsentside komplekt tõenäoliselt tänase seisuga parim, või vähemalt täpsem, ingliskeelse terminoloogia allikas.

Eestikeelse erialakeele väljakujundamine seisab alles ees. Autor loodab, et käesolevas töös esitatud ettepanekud õiguskeele uuendamiseks leiavad järgimist.

3. Vaba tarkvara litsentsid on käsitletavad arvutiprogrammide autorite poolt kasutatavate tüüptingimustega pakkumustena, millele kasutajad annavad nõustumuse, sooritades toimingut, milleks neil peab seadusest tulenevalt olema autori luba.

Hoolimata sellest, et GNU üldise avaliku litsentsi (GPL) ainuke ametlik redaktsioon on ingliskeelne, et selle enimkasutatav versioon tugineb Ameerika Ühendriikide autoriõiguse seaduse teooriale ja terminoloogiale, ning et selle tingimusi ei olnud kasutajatega läbi räägitud, on Saksa Liitvabariigi kohtud jõudnud korduvalt järeldusele, et GPL kõik tingimused on kaheldamatult selle alusel litsentsitud arvutiprogrammi kasutamist õigustava kasutuslepingu osaks.

Eesti õigus võimaldab vaba tarkvara litsentside samasugust tõlgendamist. Probleemiks võib aga saada autoriõiguse seaduses ette nähtud põhjendamatult range vorminõue, mis võib tekitada olukorra, kus lepingu juriidiliselt korrektne vormistamine mistahes suure ja hajusa kogukonna koostöös loodud tarkvarapaketi kasutamiseks osutub praktiliselt võimatuks. Kodukasutajatele ei kujuta see endast erilist ohtu, kuna puudub vähimigi alus arvata, et ükski vaba tarkvara autor hakkaks vorminõude täitmatajätmise pärast kasutajaid hagama. Küll aga võivad löögi alla sattuda vaba tarkvara ärilisel eesmärgil kasutavad füüsilised ja juriidilised isikud, kelle selline tegevus kvalifitseerub lepingu vorminõude mittetäidetuse tõttu kuriteoks.

Summary

Systematic Analysis of Free and Open Source Software Licenses

Free and open source software (FOSS) has become an integral, although often invisible, part of the modern information society, but it is still perceived by many as something strange and obscure, and its *modus operandi* has only been of interest to a limited number of legal scholars. Indeed, computer programs enjoy protection as literary works under the Berne Convention in most of the world's countries, but back when it was first written — or last amended, for that matter — there was a clear boundary between the producers of intellectual creation and consumers thereof. In the free software world that, this boundary has all but faded, as everyone can freely build on everyone else's work. And they do, reaching out to each other through the internet, seldom stopping to think about national borders and happily oblivious of the territorial nature of copyright laws.

The objective of this paper is to develop a methodology that would allow to classify FOSS licenses based on objectively extant parameters, as well as help researchers to find out how individual licenses function and how they differ from each other. Relying primarily on linguistic and comparative analysis, as well as quantitative statistical methods, the author explores the two key hypotheses:

1. Legal texts, including the FOSS licenses, can be effectively categorized based on certain of their objectively measurable properties; and

2. FOSS licenses can be „normalised”, i.e. transformed into functionally equivalent texts that follow a single structure, and share a single vocabulary.

The research is presented in two chapters. In the first, the author analyses the basic nature of FOSS as fruit of community creation, and explores different classifications of FOSS licenses. Next, the author hopes to demonstrate the suitability of certain quantitative methods to the task of classifying the legal texts, and will choose a set of licenses for deeper study. In chapter two, the author will investigate the terminology and functions of the chosen licenses, trying to prove his second hypothesis. The structure of this chapter is built upon the classical civil law trio of persons, objects and actions.

Key findings:

1. **At least in certain cases, the use of quantitative methods for systematically classifying legal texts can increase the efficiency of comparative analysis.** Although the linguistic-statistical method developed and presented in chapter 1 proved to deliver expected results, its applicability to different sets of texts needs to be tested out in the course of further research.
2. **Normalisation of the FOSS licenses is possible but not so within the boundaries of existing legal terminology.** Arguments presented by Eben Moglen promoting the idea of decoupling the FOSS licenses from national laws to the maximum extent possible seem to be valid, and version 3 of the GNU license family might prove to be the best source for English-language free software terminology.
3. **In Estonia, where copyright licenses can only be transferred via contracts, FOSS licenses should be interpreted as standard terms in software authors' offers to contract,** to which the users can consent by performing any action that would constitute a copyright infringement in the absence of a valid license

agreement. This thinking has also been shared by several German courts. However, in Estonia the Copyright Act requires such agreements to be in the form permitting written reproduction, which, given the number of individual contributors to large-scale FOSS projects, would be practically impossible to achieve. To alleviate the situation, a change of the Copyright Act is proposed in *de lege ferenda*.

De lege ferenda

Autoriõiguse seaduse § 49 lg 2 muuta ja sõnastada järgnevalt:

„(2) Kirjalik või kirjalikku taasesitamist võimaldav vorm ei ole kohustuslik:

1) lihtlitsentsi andmise korral lepingute suhtes teose avaldamise kohta perioodilises väljaandes või teatmeteoses;

2) suuliste teoste ühekordse edastamise kohta raadios ja televisioonis ning kaabellevi- võrgus;

3) tasuta lihtlitsentsilepingu sõlmimisel.”

Allikad

Kirjandus

1. [Black Duck 2009] *Black Duck Knowledgebase Datasheet*. Black Duck Software (2009), 4 p
2. [COPYLEFT] *What is Copyleft?* Free Software Foundation.
<http://www.fsf.org/licensing/essays/copyleft.html>
(27.04.2009)
3. [Corbet+ 2008] J. Corbet, G. Kroah-Hartman, A. McPherson. *Linux Kernel Development: How Fast is it Going, Who is Doing It, What They are Doing, and Who is Sponsoring It*. The Linux Foundation (2008).
<http://www.linuxfoundation.org/publications/linuxkerneldevelopment.php> (05.05.2009)
4. [Deshpande+ 2008] A. Deshpande, D. Riehle. *The Total Growth of Open Source — Proceedings of the Fourth Conference on Open Source Systems (OSS 2008)*. Springer Verlag (2008), pp 197-209
5. [Dusollier 2007] S. Dusollier. *Sharing Access to Intellectual Property through Private Ordering*. — *Chicago-Kent Law Review*, 2007, vol 82:3, pp 1391-1435
6. [FLOSSmole 2009] *SourceForge.net Raw License Data, April 2009*. FLOSSmole Project. <http://ossmole.sourceforge.net> (03.05.2009)
7. [FSD] *The Free Software Definition, v 1.77*. Free Software Foundation (2009). <http://www.fsf.org/licensing/essays/free-sw.html> (27.04.2009)

8. [FSF 2007] *FSF releases the GNU General Public License, version 3*. Free Software Foundation (29.06.2007).
http://www.fsf.org/news/gplv3_launched (03.05.2009)
9. [FSF 2008] *Frequently Asked Questions about the GNU Licenses*. Free Software Foundation (2008).
<http://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.html> (27.04.2009)
10. [Hollaar 2002] L. A. Hollaar. *Legal protection of digital information*. Bureau of National Affairs (2002), 498 p. Updated online edition:
<http://digital-law-online.info/> (07.05.2009)
11. [ifrOSS-LC] *Lizenz Center*. Institut für Rechtsfragen der Freien und Open Source Software (ifrOSS).
http://www.ifross.de/ifross_html/lizenzcenter.html
(29.04.2009)
12. [Kalvi 2003] A. Kalvi. *Autorilepingu uus kuub*. — *Juridica* 2003/4, lk 250-260
13. [Katz 2006] Z. Katz. *Pitfalls of Open Licensing: an Analysis of Creative Commons Licensing* — *IDEA: The Intellectual Property Law Review*, 2006, Volume 46, Number 3, pp 391-413
14. [Lévêque+ 2007] F. Lévêque, Y. Ménière. *Copyright versus Patents: the Open Source Software Legal Battle* — *Review of Economic Research on Copyright Issues*, 2007, vol 4(1), pp 27-46. SSRN ID: 997191
15. [Majerus+ 2006] L. Majerus et al. *Report of License Proliferation Committee and draft FAQ*. Open Source Initiative (2006).

- <http://www.opensource.org/proliferation-report>
(29.04.2009)
16. [Markham 2006] G. Markham (31.03.2006). *Relicensing Complete*.
http://weblogs.mozillazine.org/gerv/archives/2006/03/relicensing_complete.html (03.05.2009)
17. [Martens 2005] C. Martens. *Next Version of GPL Coming in 2007*. — PC World [online], 04.08.2005.
http://www.pcworld.com/article/122123/next_version_of_gpl_coming_in_2007.html (07.05.2009)
18. [McGowan 2005] D. McGowan. *Legal Aspects of Free and Open Source Software*. — J. Feller (ed.) *Perspectives on Free and Open Source Software*. MIT Press (2009), pp 361-391
19. [Moglen 2006] E. Moglen. *The wording of the changes*. — Presentation at the 3rd International GPLv3 Conference, Barcelona, 22-23.06.2006. <http://fsfe.org/projects/gplv3/barcelona-moglen-transcript.en.html> (10.05.2009)
20. [Mõtsküla 2006] P. P. Mõtsküla. *Tarkvara õiguskaitse perspektiivid võrgustunud ühiskonnas*. — *Juridica* 2006/6, lk 388-395
21. [OSD] *The Open Source Definition*. Open Source Initiative. <http://www.opensource.org/docs/osd> (27.04.2009)
22. [OSRC] *Open Source Resource Center*. Black Duck Software. <http://www.blackducksoftware.com/oss> (03.05.2009)

23. [Pearlmutter+ 2008] B. A. Pearlmutter et al (2008). *Debian Free Software Guidelines (DFSG), v1.87*. <http://people.debian.org/~bap/dfsg-faq.html> (27.04.2009)
24. [Perens 1999] B. Perens. *It's Time to Talk about Free Software Again*. E-kiri meililisti debian-devel@lists.debian.org (17.02.1999)
25. [Rosentau 2008] M. Rosentau. *Intellektuaalse omandi õigused infotehnoloogia valdkonnas : Infotehnoloogilise loomingu olemus*. — *Juridica* 2008/3, lk 171-183
26. [SFx 2008] *We did it! We set a Guinness World Record*. Spread Firefox (2008). <http://www.spreadfirefox.com/en-US/worldrecord> (05.05.2009)
27. [Stein 2008] G. Stein. *Standing Against License Proliferation*. Google Open Source Blog (28.05.2008). <http://googleopensource.blogspot.com/2008/05/standing-against-license-proliferation.html> (03.05.2009)
28. [Tuomi 2004] I. Tuomi. *Evolution of the Linux Credits file: Methodological challenges and reference data for Open Source research*. — *First Monday* [Online], Volume 9 Number 6 (7 June 2004). <http://firstmonday.org/htbin/cgiwrap/bin/ojs/index.php/fm/article/view/1151/1071> (05.05.2009)
29. [Välimäki 2005] M. Välimäki. *The Rise of Open Source Licensing : A Challenge to the Use of Intellectual Property in the Software Industry*. Turre Publishing (2005), 253 p

30. [Wheeler 2007] D. A. Wheeler (27.09.2007). *The Free-Libre / Open Source Software (FLOSS) License Slide*.
<http://www.dwheeler.com/essays/floss-license-slide.html> (21.03.2009)

Õigusaktid

1. [17USC] US Code: Title 17—Copyrights (via <http://www.law.cornell.edu/uscode/>) (07.05.2009)
2. [AutÕS] Autoriõiguse seadus. 11.11.1992. RT 1992, 49, 615; RT I 2008, 59, 330
3. [BERN] Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooniga ühinemise seadus. 18.05.1994. RTII, 10.06.1994, 16/17, 49
4. [TsÜS] Tsiviilseadustiku üldosa seadus. 27.03.2002. RT I 2002, 35, 216; RT I 2009, 18, 108
5. [UrhG] Urheberrechtsgesetz vom 9. September 1965 (BGBl. I S. 1273), zuletzt geändert durch das Gesetz vom 7. Dezember 2008 (BGBl. I S. 2349)
6. [VÕS] Võlaõigusseadus. 26.09.2001. RT I 2001, 81, 487; RT I 2009, 18, 108

Kohtulahendid

1. [Welte v. D-Link] Geschäftsnr.: 2-6 0 224/06 (Harald Welte v. D-Link Deutschland GmbH). Urteil. Landgericht Frankfurt am Main, 06.09.2006

2. [Welte v. Sitecom] Az: 21 O 6123/04 (Harald Welte v. Sitecom Deutschland GmbH). Urteil. Landgericht München, 19.05.2004

Tarkvara litsentsid

1. [AFL 3.0] L. Rosen (2005). *Academic Free License („AFL“) v. 3.0*.
<http://opensource.org/licenses/afl-3.0.php> (10.04.2009)
2. [AGPL 3.0] *GNU Affero General Public License, version 3.0*. Free Software Foundation (2007). <http://www.gnu.org/licenses/> (10.04.2009)
3. [Apache 2.0] *Apache License, version 2.0*. The Apache Software Foundation (2004). <http://www.apache.org/licenses/> (10.04.2009)
4. [Artistic 2.0] *Artistic License 2.0*. The Perl Foundation (2006).
<http://opensource.org/licenses/artistic-license-2.0.php> (10.04.2009)
5. [BSD] *The (new) BSD License*. University of California, Berkeley (1988). <http://opensource.org/licenses/bsd-license.php> (10.04.2009)
6. [CeCILL 2.0] *Contrat de logiciel libre CeCILL, version 2.0*. CEA, CNRS, INRIA (2006).
http://www.cecill.info/licences/Licence_CeCILL_V2-fr.txt (10.05.2009)
7. [CPL 1.0] *Common Public License Version 1.0*. IBM Corporation (2001).
<http://opensource.org/licenses/cpl1.0.php> (10.04.2009)

8. [EduComm-2.0] Educational Community License version 2.0. Autor teadmata. <http://www.osedu.org/licenses> (10.04.2009)
9. [EURL 1.1] *European Union Public License, version 1.1*. European Commission (2009). <http://www.osor.eu/eupl/european-union-public-licence-eupl-v.1.1> (10.04.2009)
10. [GPL 2] *GNU General Public License, version 2*. Free Software Foundation (1991). <http://www.gnu.org/licenses/> (10.04.2009)
11. [GPL 3.0] *GNU General Public License, version 3.0*. Free Software Foundation (29.06.2007). <http://www.gnu.org/licenses/> (10.04.2009)
12. [LGPL 2.1] *GNU Library General Public License, version 2.1*. Free Software Foundation (1999). <http://www.gnu.org/licenses/> (10.04.2009)
13. [LGPL 3.0] *GNU Lesser General Public License, version 3.0*. Free Software Foundation (29.06.2007). <http://www.gnu.org/licenses/> (10.04.2009)
14. [MIT] *The MIT License*. Massachusetts Institute of Technology (1988). <http://opensource.org/licenses/mit-license.php> (10.04.2009)
15. [MPL 1.1] *Mozilla Public License 1.1*. Netscape Communications Corporation (1999). <http://www.mozilla.org/MPL/> (10.04.2009)

16. [MsPL] *Microsoft Public License*. Microsoft Corporation (2007).
<http://opensource.org/licenses/ms-pl.html> (10.04.2009)
17. [Skype EULA] *Skype End User License Agreement*. Skype Software S.a.r.l
(March 2008). <http://skype.com/legal/eula/> (10.05.2009)
18. [WTFPL-2] S. Hocevar (2004). *Do What The Fuck You Want Public License, version 2*. <http://sam.zoy.org/wtfpl/COPYING>
(03.05.2009)
19. [X.Net] *The X.Net, Inc. License*. X.Net, Inc (2001).
<http://opensource.org/licenses/xnet.php> (10.04.2009)

Lisa 1. Näidisprogrammi täiendamine

```
#!/usr/bin/perl

# tere 1.0
# Copyright (c) 2009-05-06 Keegi <keegi@kuskil.ee>

$kasutaja = $ARGV[0];          # loe käsurealt kasutaja nimi
print "Tere, $kasutaja!\n";    # trüki sõbrale tervitus

Näide 1. Esialgne programm
```

```
#!/usr/bin/perl

# tere 1.1
# Copyright (c) 2009-05-06 Keegi <keegi@kuskil.ee>
# Muudatus copyright (c) 2009-05-07 Keegi Teine <keegi.teine@kuskil.ee>

$kasutaja = $ARGV[0];          # loe käsurealt kasutaja nimi
if (!$kasutaja) {              # kui kasutaja nimi on määramata
    $kasutaja = "sõber";        # siis pane kasutaja nimeks "sõber"
}
print "Tere, $kasutaja!\n";    # trüki sõbrale tervitus

Näide 2. Täiendatud programm. Nüüd töötab ka ilma kasutaja nime teadmata.
```

```
--- tere1  2009-05-07 23:28:43.000000000 +0300
+++ tere2  2009-05-07 23:28:48.000000000 +0300
@@ -1,7 +1,11 @@
  #!/usr/bin/perl

-# tere 1.0
+# tere 1.1
  # Copyright (c) 2009-05-06 Keegi <keegi@kuskil.ee>
+# Muudatus copyright (c) 2009-05-07 Keegi Teine
<keegi.teine@kuskil.ee>

  $kasutaja = $ARGV[0];          # loe käsurealt kasutaja nimi
+if (!$kasutaja) {              # kui kasutaja nimi on määramata
+  $kasutaja = "sõber";          # siis pane kasutaja nimeks "sõber"
+}
  print "Tere, $kasutaja!\n";    # trüki sõbrale tervitus

Näide 3. Programmi täiendamiseks vajalik muudatusfail. Ei oma iseseisvat funktsiooni.
```

Lisa 2. Esemete definitsioonid valimis

litsents	termin	definitsioon
AFL 3.0	Derivative Works	translation, adaptation, alteration, transformation, modification or arrangement of the Original Work
AFL 3.0	License	This License is Copyright © 2005 Lawrence Rosen
AFL 3.0	Modified License	modified version of this License
AFL 3.0	Original Work	any original work of authorship whose owner has placed the following licensing notice adjacent to the copyright notice for the Original Work: Licensed under the Academic Free License version 3.0
AFL 3.0	Source Code	the preferred form of the Original Work for making modifications to it and all available documentation describing how to modify the Original Work
Apache 2.0	Contribution	any work of authorship, including the original version of the Work and any modifications or additions to that Work or Derivative Works thereof, that is intentionally submitted to Licensor for inclusion in the Work by the copyright owner or by an individual or Legal Entity authorized to submit on behalf of the copyright owner
Apache 2.0	Derivative Works	any work, whether in Source or Object form, that is based on (or derived from) the Work and for which the editorial revisions, annotations, elaborations, or other modifications represent, as a whole, an original work of authorship. For the purposes of this License, Derivative Works shall not include works that remain separable from, or merely link (or bind by name) to the interfaces of, the Work and Derivative Works thereof.
Apache 2.0	Object Form	any form resulting from mechanical transformation or translation of a Source form, including but not limited to compiled object code, generated documentation, and conversions to other media types
Apache 2.0	Source Form	the preferred form for making modifications, including but not limited to software source code, documentation source, and configuration files
Apache 2.0	Work	the work of authorship, whether in Source or Object form, made available under the License, as indicated by a copyright notice that is included in or attached to the work
Artistic 2.0	Compiled Form	the compiled bytecode, object code, binary, or any other form resulting from mechanical transformation or translation of the Source form
Artistic 2.0	Modified Version	the Package, if it has been changed, and such changes were not explicitly requested by the Copyright Holder
Artistic 2.0	Original License	this Artistic License as Distributed with the Standard Version of the Package, in its current version or as it may be modified by The Perl Foundation in the future
Artistic 2.0	Package	the collection of files distributed by the Copyright Holder, and derivatives of that collection and/or of those files
Artistic 2.0	Source Form	the source code, documentation source, and configuration files for the Package
Artistic 2.0	Standard Version	the Package if it has not been modified, or has been modified only in ways explicitly requested by the Copyright Holder
BSD	Software	# THIS SOFTWARE

litsents	termin	definiitsioon
CPL 1.0	Contribution	the initial code and documentation distributed under this Agreement, and changes to the Program and additions to the Program; Contributions do not include additions to the Program which are separate modules of software distributed in conjunction with the Program under their own license agreement, and are not derivative works of the Program
CPL 1.0	Licensed Patents	patent claims licensable by a Contributor which are necessarily infringed by the use or sale of its Contribution alone or when combined with the Program
CPL 1.0	Program	the Contributions distributed in accordance with this Agreement
EUPL 1.1	Derivative Works	the works or software that could be created by the Licensee, based upon the Original Work or modifications thereof. This Licence does not define the extent of modification or dependence on the Original Work required in order to classify a work as a Derivative Work; this extent is determined by copyright law applicable in the country mentioned in Article 15
EUPL 1.1	Executable Code	any code which has generally been compiled and which is meant to be interpreted by a computer as a program
EUPL 1.1	License	this License
EUPL 1.1	Original Work	the software distributed and/or communicated by the Licensor under this Licence, available as Source Code and also as Executable Code as the case may be
EUPL 1.1	Software	the software distributed and/or communicated by the Licensor under this Licence, available as Source Code and also as Executable Code as the case may be
EUPL 1.1	Source Code	the human-readable form of the Work which is the most convenient for people to study and modify
EUPL 1.1	Work	the Original Work and/or its Derivative Works
GPL 2	Program	any program or other work which contains a notice placed by the copyright holder saying it may be distributed under the terms of this General Public License
GPL 2	Work based on the Program	either the Program or any derivative work under copyright law: that is to say, a work containing the Program or a portion of it, either verbatim or with modifications and/or translated into another language
GPL 3.0	Aggregate	A compilation of a covered work with other separate and independent works, which are not by their nature extensions of the covered work, and which are not combined with it such as to form a larger program, in or on a volume of a storage or distribution medium
GPL 3.0	Consumer Product	any tangible personal property which is normally used for personal, family, or household purposes
GPL 3.0	Contributor Version	A "contributor" is a copyright holder who authorizes use under this License of the Program or a work on which the Program is based. The work thus licensed is called the contributor's "contributor version"

litsents	termin	definiitsioon
GPL 3.0	Corresponding Source	for a work in object code form means all the source code needed to generate, install, and (for an executable work) run the object code and to modify the work, including scripts to control those activities. However, it does not include the work's System Libraries, or general-purpose tools or generally available free programs which are used unmodified in performing those activities but which are not part of the work
GPL 3.0	Covered Work	either the unmodified Program or a work based on the Program
GPL 3.0	Essential Patent Claims	all patent claims owned or controlled by the contributor, whether already acquired or hereafter acquired, that would be infringed by some manner, permitted by this License, of making, using, or selling its contributor version, but do not include claims that would be infringed only as a consequence of further modification of the contributor version
GPL 3.0	Installation Information	for a User Product means any methods, procedures, authorization keys, or other information required to install and execute modified versions of a covered work in that User Product from a modified version of its Corresponding Source
GPL 3.0	Major Component	a major essential component (kernel, window system, and so on) of the specific operating system (if any) on which the executable work runs, or a compiler used to produce the work, or an object code interpreter used to run it
GPL 3.0	Object Code	any non-source form of a work
GPL 3.0	Program	any copyrightable work licensed under this License
GPL 3.0	Source Code	the preferred form of the work for making modifications to it
GPL 3.0	Standard Interface	an interface that either is an official standard defined by a recognized standards body, or, in the case of interfaces specified for a particular programming language, one that is widely used among developers working in that language
GPL 3.0	System Libraries	anything, other than the work as a whole, that is included in the normal form of packaging a Major Component, but which is not part of that Major Component, and serves only to enable use of the work with that Major Component, or to implement a Standard Interface for which an implementation is available to the public in source code form
GPL 3.0	This License	version 3 of the GNU General Public License
GPL 3.0	User Product	either a "consumer product" or anything designed or sold for incorporation into a dwelling. In determining whether a product is a consumer product, doubtful cases shall be resolved in favor of coverage
LGPL 2.1	Library	any such software library or work which has been distributed under these terms.
LGPL 2.1	Work based on the Library	either the Library or any derivative work under copyright law: that is to say, a work containing the Library or a portion of it, either verbatim or with modifications and/or translated straightforwardly into another language
LGPL 2.1	Work that uses the Library	A program that contains no derivative of any portion of the Library, but is designed to work with the Library by being compiled or linked with it

litsents	termin	definiitsioon
LGPL 3.0	Application	any work that makes use of an interface provided by the Library, but which is not otherwise based on the Library. Defining a subclass of a class defined by the Library is deemed a mode of using an interface provided by the Library
LGPL 3.0	Combined Work	a work produced by combining or linking an Application with the Library
LGPL 3.0	Corresponding Application Code	for a Combined Work means the object code and/or source code for the Application, including any data and utility programs needed for reproducing the Combined Work from the Application, but excluding the System Libraries of the Combined Work
LGPL 3.0	Library	a covered work governed by this License, other than an Application or a Combined Work
LGPL 3.0	Linked Version	The particular version of the Library with which the Combined Work was made
LGPL 3.0	Minimal Corresponding Source	for a Combined Work means the Corresponding Source for the Combined Work, excluding any source code for portions of the Combined Work that, considered in isolation, are based on the Application, and not on the Linked Version
LGPL 3.0	This License	version 3 of the GNU Lesser General Public License
MIT	Software	this software and associated documentation files
MPL 1.1	Contributor Version	combination of the Original Code, prior Modifications used by a Contributor, and the Modifications made by that particular Contributor
MPL 1.1	Covered Code	Original Code or Modifications or the combination of the Original Code and Modifications, in each case including portions thereof
MPL 1.1	Executable	Covered Code in any form other than Source Code
MPL 1.1	Larger Work	a work which combines Covered Code or portions thereof with code not governed by the terms of this License
MPL 1.1	License	this document
MPL 1.1	Modification	any addition to or deletion from the substance or structure of either the Original Code or any previous Modifications. When Covered Code is released as a series of files, a Modification is any addition to or deletion from the contents of a file containing Original Code or previous Modifications, or any new file that contains any part of the Original Code or previous Modifications
MPL 1.1	Original Code	Source Code of computer software code which is described in the Source Code notice required by Exhibit A as Original Code, and which, at the time of its release under this License is not already Covered Code governed by this License
MPL 1.1	Patent Claims	any patent claim(s), now owned or hereafter acquired, including without limitation, method, process, and apparatus claims, in any patent Licensable by grantor

litsents	termin	definiitsioon
MPL 1.1	Source Code	the preferred form of the Covered Code for making modifications to it, including all modules it contains, plus any associated interface definition files, scripts used to control compilation and installation of an Executable, or source code differential comparisons against either the Original Code or another well known, available Covered Code of the Contributor's choice. The Source Code can be in a compressed or archival form, provided the appropriate decompression or de-archiving software is widely available for no charge
MsPL	Contribution	the original software, or any additions or changes to the software
MsPL	Licensed Patents	a contributor's patent claims that read directly on its contribution
MsPL	Software	# the accompanying software